Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT — פרייז 15 גראָשען — הײַנט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 3 | Łódź, Niedziela, 4 stycznia 1931 r. | נײַנטער יאהרגאנג | לאדז, זונטאג ט״ו טבת תרצ״א | № 3

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

טיף ערשיטערט פונ׳ם שווערען אומגליק, וואס האט אונז געטראָפען, זענען מיר מודיע אלע אונזערע קרובים, פריינד און בעקאנטע, אז דעם 3 יאנואר 1931 איז נאָך קורצע און שווערע ליידען געשטאָרבען אין בלי־הצנדען עלטער פון 23 יאהר אונזער ליבסטער זוהן, ברודער, אייניקעל, קוזין און נעפע

נ״ע חיים טוואָרדאָוויטש

די לויה קומט פאָר הײַנט, זונטאג, דעם 4. יאנואר, 1 א זייגער בייטאג פון טרויער־הויז ווּלטשאנסקא 38, וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפבעטריבטע פאמיליע.

טיף ערשיטערט פון פריהצייטיגען אונערוואַרטעטען טויט וואס האט געטראָפען מיין חבר דעם קונסטמאלער

משה אפּעלבוים

דריק איך אויס דער פאמיליע פון פערשטאָרבענעם מיין טיפסטען ביילייד

וו. ווײַנטרויב.

זאל אנגעלסקא — לאדז אלעיא 1 מאי 2

חברה אהבת־בחורים — לאדז, בושעזשינער 5

בעקאנטמאכונג.

הײַנט, זונטאג, פרשת שמות, ט״ו טבת ת־צ״א (4/1) 6 אווענד קומט פאר אין גרויסען ענגלישען זאל, אלעיא 1 מאי 2

א סיום הספר־תורה־פייערונג

מיט׳ן אנטייל פון א חזן מיט א כאר און א־רקעסטער פון

נעבריקער טויבע

צו וועלכער מיר לאדען איין אלע מיטגלידער און סימפאטיקער.

חברה „אהבת בחורים״ בלודז.

בעמ.: פרויען ווערען געבעטען צו קומען נייען די יריעות פון 2 א זייגער אן.

א׳בעריג געבען זאפארט

א וואוינונג

בעשטעהענד פון 2 צימער און קיך. — צו ערפאהרען בושעזשינער 21, ביי מ. גאלדבערג, 2־טער איינגאנג 2־טען שטאק.

הנני משתתף בצערו של חברי

אברהם בהריער ומשפחתו

למות עליו

אמו נ. ע.

המקום ינחם אותם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

יוסף בארנשטיין.

576

אנ׳אייזערנע

קאסע

ווערט געזוכט צו קויפען. צו ערפאהרען „חסד של אמת״, פיעטריק. 34.

האנדוועקער־פאריין איז דער פוילישער רעפובליק

אפטיילונג אין לאדז, וואָלטשאנסקא 19.

הײַנט, זונטאג, דעם 4־טען יאנואר ד. י. 7 א זייגער אין אווענד קומט פאר אין אייגענעם לאקאל

אנ׳אויסערגעוו. פערזאמלונג

פון דאמען־ און מענער־מאגאזין־שניידער

פון מיטגלידער און נישט־מיטגלידער.

טאג־אָרדנונג: 1) א בעריכט פון ווארשא, 2) מיר מאגאזין־שניידער און דאס צעכען געזעץ, 3) פערשידענעס.

אין אייער אינטערעס מוזט איהר צאהלרייך בעזוכען די פערזאמלונג.

558 — די פערוואלטונג.

NOWA

WYPOŻYCZALNIA KSIĄŻEK

24 PIOTRKOWSKA 24

poleca ostatnie nowości.

Prenumerata miesięczna 2 zł

נאך לאנגע און שווערע ליידען איז נעכטען שבת קודש געשטאָרבען אין עלטער פון 68 יאהר אונזער הייסגעליבטער פאטער, שווינערפאטער, גרויספאטער, און אנקעל

נ״ע אליעזר צבי ב״ר יעקב ז״ל

קוינאוויטש

די לויה קומט פאר הײַנט, זונטאג ט״ו טבת 12 א זייגער בייטאג פון טרויער־הויז זאוואדזקא 17, וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע. 574

מאשין־מצות

ווערט געבאקען אלע טאג פרישע און דינע ווי אויך מצה־מזהל, אייער־פעפל און סוכארקעס לויט קאלכבאדער סיסטעם. מיר עמפפעהלען צו יעדער צייט אונזערע גוט־באקאנטע און פרישע געבעקען פון אונזער איבערגעבלויבענער צוקערבעקערײַ

נ. ווײַנבערג

38 פעטריקאווער 38

טעל. 143-82

הינדע לאה נ״ע

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס אונזער לאנג־יעהריגען מיטגליד ה׳ זכריה גאשקאוויטש צוליב׳ן פריה־צייטיגען טויט פון זיין פרוי

וועלכע איז געשטאָרבען אין עלטער 45 יאהר.

צו דער לויה, וועלכע קומט פאר הײַנט, זונטאג, 2 א זייגער בייטאג, פון טרויער־הויז פראנציסקאנער 45 ווערען אלע מיטגלידער געבעטען צו קומען און אפגעבען דער פערשטאָרבענער דעם לעצטען כבוד.

די פערוואלטונג

פון באלוטער פיישער־פאראיין

מזל־טוב! צו דער חתונה פון אונזער טאכטער און שוועסטער פרל.

אסתר מלכה ווירנאוואלסקי

מיט ה׳ מרדכי שולדינגער

וואס קומט פאר הײַנט אין פאריז, ווינשען מיר זיי גליק און א צופרידען צוזאמען לעבען.

עלטערן, ברידער און שוועסטער ווירנאוואלסקי

זאל „הזמיר״ אל. קאשציושקי 21

דינסטאג, דעם 6־טען יאנואר קומט פאר אין לאקאל פון „הזמיר״

א פייערליכע אקאדעמיע

לכבוד דעם באקאנטען שריפטשטעלער

משה סטאַווסקי פון א״י

אין פראגראם: איינלייטונג־רעד. י. אונגער, סטאוואקי׳ס ליטעראַרישע שאפונגען — רעפעראט „די פּויי ביי די אראבער״ און רעציטאציעס פון אייגענע ווערק — משה סטאַווסקי.

בילעטען פון 50 גר. ביז 2 זל. צו בעקומען אין אדמינ. פון „נייעם פאלקסבלאט״ (פיעטריק 21) און אין טאג פון דער אקאדעמיע־ביי דער קאסע.

„קרן־היסוד״ לאדז.

פילהארמאניע־זאל, נארוטאוויטשא 20.

מיטוואך, י״ח טבת, 31-7/1, 8.30 אווענד קומט פאר

א פייערליכע ארץ־ישראל־אקאדעמיע

לכבוד דעם 10־יעהריגען יובילעאום פון „קרן־היסוד״

מיט דער בעטייליגונג פון הויפט־דירעקטאר פון קרן־היסוד אין ירושלים, דיכטער

ליב יפה,

וועלכער וועט ארויסטרעטען מיט א רעדע אויף דאס טעמא:

„10 יאהר ארבייט אין ארץ־ישראל״

אין פראגראם נעהמט אויך אנטייל דער ארקעסטער פון „בר־כוכבא״

איינלאדונגס־בילעטען זיין צו בעקומען אין ביוראָ פון קה״י, צעגע נ. 4.

Doktór KLINGER

ספעציאל־ארצט פאר הויט־ און וועגערישע און האר־קראנקהייטען

ANDRZEJA 2, tel. 132-28

צוריקגעקעהרט

נעהמט אן פון 9 ביז 11 און פון 5 ביז 8 אווענד.

אין „לעטשניצע פיעטריקאווער 62״ פון 1-2 נ״מ.

א נעמויערט

פארטער־הייזעל

12 מעטער לאנג, וועלכעס איז פאסיג אויף יעדע א ס אונטערנעהמונג, עסנטועל אויף א שטאט־לאגער, אויך אויף איינצעלנע צימערן, איז פון זאפארט ביליג צו פערמיעטען. צו ערפאהרען ביי שיינמאן, גדאנסקא 8 פראנט, 2. שט.

גרויסער קירמאש

פון הײַנט ביז דינסטאג, דעם 6־טען איינשל.

אין די „OAZA״ זאלן פון (נארוטאוויטש 20) לטובת דער לאדזער יודישע געזעלשאפט צו העלפען טויב־שטומע.

מאנטאג, דעם 5־טען ד. ח. א גרויסער אווענד אין פראגראם: קאנצערטען פון די פיס בינ׳ן קאפ, פרייזען פאר די קינדער פ פלעך און פאר די גרעסטע ליבעס, קונקורס אויף שנעל טאנצען און נאך פיל עבערראשע אטראקציעס און סורפרײַזען, דינסטאג, ד. 6. ד.ח. ליציטאציע פון די איבערגעבליבענע זאכען פון קירמאש.

אויסערגעוועהנליך ביליגער אייננקויף! פרייזען נידריגע—כמעט בחנם!

הײַנט, זונטאג, 5 א זייגער FIVE O'CLOCK מיט׳ן אנטייל פון די בעסטע ארטיסטישע קרעפטען

שרעקליך אומגליק אין א מקוה
פון אנ׳אויפגעריסענעם קעסעל זענען 8 מענשען דערהרג׳עט
געוואָרען און עטליכע פרויען זענען שטערבליך אָפּגעבריהט

לעמבערג, 3. (טעלעפאָניש).
אין שטעטעל האָראָדענקאָ, 60 קילאָמעטער פון קאָלאָמיי, איז פאָרגעקומען אַ שוידערליך אומגליק, פון וועלכע 4 מענשען זענען אומגעקומען און 10 ראַנגלען זיך מיט דעם טויט.
דאָנערשטאָג, פינף אַ זייגער נאָכמיטאָג, איז דאָס שטעטעל אויפגעציטערט געוואָרען פון אַ מו־ראַדיגען אויפרייס אין דער דאָרטיגער מקווה. מען איז באַלד געלאָפען ראַטעווען און ס׳האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז עס האָט געפּלאַצט דער קעסעל פון דער מקווה, דאָס זודיגע וואַסער איז ארויס פון די רעהרען און האָט פערגאָסען די גאַנצע געביי־דע. פון אַלע עקען האָבען זיך געהערט פערצוויי־פעלטע הילפרופען. בעת דער קאַטאַסטראָפע האָבען זיך אין דער מקווה געפונען 20 פרויען און עט־ליכע קליינע קינדער, צווישען די פרויען און די איינוואוינער איז ענטשטאַנען אַ געוואַלדיגע פּאַ־ניק, און ערשט ווען ס׳איז אָנגעקומען אַנ׳אָפּטיי־לונג פּאָליציי האָט מען געקאָנט צוטרעטען צו דער רעטונגס־אַרבייט.
פון אונטער די חורבות פון דער געביידע האָט מען באַלד אַפּויסגענומען דעם טויטען קערפּער פון אַ פרוי וועלכע איז דערהרגעט געוואָרען פון אַ שטיקעל אויפגעריסענעם קעסעל. דאַן האָט מען אַ־רויסגענומען די איבריגע פרויען און קינדער פון וועלכע איין פרוי און איהר דריי־יעהריג קינד זע־נען באַלד געשטאָרבען פון די וואונדען און צעהן זענען אַזוי שרעקליך אָפּגעבריהט אַז זיי ראַנגלען זיך מיט׳ן טויט.
פון אונטער דעם קעסעל האָט מען אַפּויסגע־נומען דעם הייצער, אַ טויטען, ער איז אומגעקומען פון די וואונדען וועלכע ער האָט בעקומען פון קאָכעדיגען וואַסער.
וועגען דעם שוידערליכען אומגליק ווערט גע־פיהרט אַנ׳ענערגישע אויספאָרשונג.
די נעמען פון די אומגעקומענע פרויען זענען: גלעזער, גלאַצער מיט איהר 3־יעהריגען יונגעלע און ליכטענטאַל.
לעמבערג, 3. (טעלעפאַניש).
פון די אָפּגעבריהטע פרויען זענען נאָך 4 גע־שטאָרבען אין שפּיטאָל.
ווי מ׳גיט איבער, איז דער אויפרייס געקומען צוליב דעם, וואָס דער הייצער ניקיפּאָרוק, וועלכער האָט בעדינט דעם קעסעל, האָט דאָ געאַרבייט ערשט דעם ערשטען טאָג און האָט נישט געוואוסט, ווי אַזוי זיך מיט דעם קעסעל צו בענעהן.
ביי דער פרוי גלאַצער, וועלכע איז אומגע־קומען אויפ׳ן אָרט, האָט אַ שטיק רעהר אַדורכ־געזעצט די ברוסט, איהר גאַנצער קערפּער האָט מיט זיך פאָרגעשטעלט אַ שרעקליך צומערזשעלט שטיק פלייש, וואָס איז שווער געווען צו דערקענען.
די אָפּגעבריהטע פרויען און קינדער זענען נאַ־קעטערהייד אין שרעקליכער פּאַניק אַרויסגעלאָפען פון דער מקווה און זענען מיט שרעקליכע וואונ־דען אויף די קערפּערס געלאָפען איבער די גאַסען.

פראָצעס וועגען געפּלאַנטען אטענטאַט
אויפ׳ן מאַרשאַל פּילסודסקי

וואַרשאָ, 3 (טעלעפאָניש) נאָך דעם ווי עס איז פערענדיגט געוואָרען די גענויע אויס־פאָרשונג אין דעם ענין פון געפּלאַנטען אַטענטאַט אויפ׳ן מאַרשאַל פּילסודסקי, זענען די אַקטען אַרי־בערגעשיקט געוואָרען צום פּראָקוראַטאָרי אַמט.
דאָס צוזאַמענשטעלען דעם בעשולדיגונגס־אַקט געגען דעם פּ.פּ.ס׳אָוויעץ יאַיאָדזשינסקי א. א. איז איבערגענעבען געוואָרען דעם וויצע־פּראָקוראָר וויטאָלד גראַבאָלסקי, דעם בעקאַנטען בעשולדיגער אין אַ סך גרויסע פּראָצעסען.
דער פּראָצעס גופא זאָל זיך אָנהויבען ערשט אין דער ערשטער העלפט פעברואַר.

דער גראַנדיעזער שטרייק
פון 150 טויזענד בערג־אַרבייטער אין ענגלאַנד

לאָנדאָן, 3 (ספּ. טעל.) דער שטרייק אין די קוילען־גרובען פון וועלס האָט אַרומגענומען אַנ׳ערך 150 טויזענד מאַן. מ׳גלויבט, אַז דער שטרייק וועט לאַנג נישט דויערען, ווייל ס׳איז שוין צונויפגערופען געוואָרען אַ זיצונג פון דעם שידס־אַמט. די אינהאַבער פון די גרובענס רעכע־נען אָבער נישט צו מאַכען קיין שום הנחות. זיי בלייבען ביי זייער פאָדערונג, אַז מיט דער רעדוקציע פון די אַרבייט־שעה׳ן זאָל זיין פערבונדען די רעדוקציע פון די לוינען.

קופּאָן
אויף א יורידישער עצה
גילטיג זונטאָג, דעם 4־טען יאַנואַר

אַ בעקאַנטער יוריסט
ערטיילט יורידישע עצות
פון 3 ביז 4 אַ זייגער נאָכמיטאָג אין רעדאַק־ציע פון אונזער צייטונג, פּיעטריקאָווער 21.
אינטערעסאַנטען דאַרפען מיטבריינגען דעם קופּאָן פון „נייעם פאָלקסבלאַט“ — פון דעם זעלבען טאָג. —

ערדציטערניש אין עסטרייך

ווין, (ספּ. טעל.) אין באָדען אונטער ווין האָט מען געפיהלט אַ שטאַרקע ערדציטער־ניש אין דער דרום ריכטונג. די ערדציטערניש האָט געדויערט איין סעקונדע. קיין שאָדענס זענען נישט געווען.

בעשלוס פון טעקסטיל־אינדוסטריעלער
מ׳וועט רייסען די אַרבייטס־לוינען אויף 25 פּראָצענט

וואַרשאָ, 3 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָ־רעספּאָנדענט) לויט ווי מיר דערוויסען זיך, איז אויף אַ בעראַטונג פון טעקסטיל־פאַבריקאַנטען, וואָס איז פאָרגעקומען אין וואַרשאָ, בעשלאָסען געוואָ־רען אונטערצונעמען אַנ׳אַלגעמיינע אַקציע אין דער גאַנצער טעקסטיל־אינדוסטריע אין פּוילען, ווי אין לאָדז, טאָמאַשאָוו, זגעזש, ביאַליסטאָק, ביעליץ א. א. צו רעדוצירען די אַרבייטס־לוינען אויף 25 פּראָ־צענט.
אין אַ גאַנצער רייהע טעקסטיל־צענטרען זענען שוין אַלע אַרבייטער פון די פאַבריקען צו דעם צוועק געקינדיגט פון דער אַרבייט, כדי דערנאָך צו שליסען מיט זיי נייע אָפּמאַכען.

פּראָפ. באַרטעל וועגען ענין בריסק

קאַטאָוויץ, 3 (טעלעפאָניש) „פּאָלאָניאַ“ איז מודיע, אַז קיין וואַרשאַ זאָל קומען דער געוו. פּרעמיער פּראָפ. באַרטעל, וועלכער זאָל זיך ווענ־דען צום מלוכה־פּרעזידענט וועגען ענין בריסק. צו דעם שריט זאָלען באַרטעל׳ן האָבען בעוואויגען זיינע קאָלעגען פון לעמבערגער פּאָליטעכניקום.

קאָנפערענץ צווישען די מאַרשאַלקעס

וואַרשאָ, 3 (טעלעפאָניש) נעכטען איז פאָרגעקומען אַ לענגערע קאָנפערענץ צווישען די מאַרשאַלקעס פון סיים און סענאַט. די קאָנפערענץ איז געווען געווידמעט די פראַגען פון קאָנסאָלי־דירען די אַרבייטען פון ביידע קערפּערשאַפטען.

קאַדען־באַנדראָווסקי׳ס תשובה
אויפ׳ן אָפענעם בריף פון אַנטאָני סלאָנימסקי

וואַרשאָ, 3 (טעלעפאָניש) אויף דעם בריף וואָס דער דיכטער אַנטאָני סלאָנימסקי האָט אָפּגע־דרוקט אין „ראָבאָטניק“ וועגען דער מעשה בריסק, ענטפערט דער בעקאַנטער שריפטשטעלער קאַדען־באַנדראָווסקי.
ער דערמאָהנט סלאָנימסקי׳ן, אַז בעת ער האָט געשריבען זיין בריף וועגען די רדיפות אויף קאָמוניסטען, האָט ער באַנדראָווסקי, זיך פּעראיי־ניגט מיט סלאָנימסקי׳ן; ווען מ׳האָט גערודפט טיבים׳ען פאַר זיין בעריהמט פּאַציפיסטיש ליד: „צום פּיזוטסקי מעושען“, האָט ער אויך פּראָטעסטירט; ווען מ׳האָט אָבער איהם גופא גערודפט פאַר זיין פּאָזיטיווער שטעלונג צו דער סאָוויעטישער ליטע־ראַטור, האָט סלאָנימסקי נישט פּראָטעסטירט.
הקיצור, אין דעם ענין־בריסק וועט ער נישט פּראָטעסטירען.

עמי דזשאָנסאָן — נאָך נישט געקומען קיין וואַרשאַ

וואַרשאָ, 3 (טעלעפאָניש) הייַנט האָט געזאָלט קומען צופליהען קיין וואַרשאַ די בעריהמ־טע ענגלישע 18־יעהריגע לופט־פליהערין, עמי דזשאָנסאָן זי איז אָבער נישט געקומען.

ווידער אנ׳אויפשטאַנד אין ניקאַראַגואַ

לאָנדאָן, 3 (ספּ. טעל.) אין דער רעפּוב־ליק ניקאַראַגואַ זענען אויפשטענדיגע בעפאַלען אַנ׳אָפּטיילונג פון ענגלישע מאַטראָסען. נאָך אַ 2־שעהדיגען קאַמף האָבען די מאַטראָסען פערלוירען 8 דערהרגעטע און 2 פערוואונדעטע, די אויפ־שטענדיגע 11 דערהרגעטע.

ציהונג פון דער דאָלאַרובקע

8 000 דאָל. נ. 520525.
3.000 דאָל. — 797248.
1.000 דאָל. — 936369 117710 805716 960277 264814.
500 דאָל. — 975813 917162 305?58 465570 894863 333501 129819 088950 570595 830793.
100 דאָל. — 703592 198015 928882
713569 213975 228422 314548 190546
756991 611243 206254 272388 383890
486091 182390 900586 838853 469933
515066 493178 043793 994248 986237
481747 640234 655898 426696 987374
302633 966879 646195 111598 778858
519065 128638 706573 114391 976693
765618 559245.

אַמעריקאַ בעגרענעצט די עמיגראַציע אויף 90 פּראָצענט

וואַשינגטאָן, 3 (ספּ. טעל.) מאָנטאָג וועט די קאָמיסיע פאַר עמיגראַציע־פראַגען ביים סענאַט אָנהויבען די בעראַטונגען וועגען דעם פאָר־שלאַג פון סטימסאָנען, לויט וועלכען דער צופלוס פון עמיגראַנטען דאַרף בעגרענעצט ווערען אויף 90 פּראָצ. אין משך פון צוויי יאָהר.
לויט דעם דאָזיגען פאָרשלאָג וועלען יעהר־ליך קאָנען עמיגרירען קיין אַמעריקאַ: פון דייטש־לאַנד 2596 פּערזאָן, פון פּוילען — 652, פון טשעכיען — 287 און פון עסטרייך — 141 פּערזאָן.

א אויסטערלישער זעלבסטמאָרד

וואַרשאָ, 3. (טעלעפאָניש פון אינזער קאָ־רעספּאָנדענט). הייַנט איז בעגאַנגען זעלבסטמאָרד אַ יודישע פרוי, שרה ווישניעווסקאַ (מילאַ 61) דורך אַראָפּשפּרינגען פון 3. שטאָק.
די סיבה — זי האָט געהאַט אַ נייגעבוירען קינד, וואָס האָט איהר נישט געלאָזט שלאָפען, און האָט איהר דורך דעם געמאַטערט.
דער מאַן איהרער איז אין מיליטער.
מען האָט דער פרוי אין שפּיטאָל אָפּגעשניטען ביידע פיס.

ריקאָוו — סאָוויעטישער אמבאַ־סאַדאָר אין רוים

מאָסקווע, 3 (ספּעצ. טעל.) דער געוועזענער פּאָרזיצער פון ראַט פון די פאָלקסקאָמיסאַ־רען, ריקאָוו ווערט בעשטימט אַלס אַמבאַסאַדאָר אין רוים.
די פרוי קאָלאָנטאַי פאָהרט צוריק אויף איהר אַמט אין שוועדען, ווייל זי האָט זיך ריינ געוואַשען פון די פּאָרוואורפען, וואָס מ׳האָט איהר געמאַכט.

רעוואָלוציע אין פּאַנאַמאַ

פּאַנאַמאַ, 3. (ספּ. טעל.) דאָ איז פאָרגע־קומען אַ רעוואָלוציאָנערע איבערקעהרעניש. די רעגירונג פון פּרעזידענט אַראָזעמענאַ איז אַראָפּגעוואָרפען געוואָרען און די מאַכט איז אַריבער אין די הענד פון די רעוואָלוציאָנערען מיט האַרמאָדיאַ־אַריאַס בראָש.
די איבערקעהרעניש האָט אַ גרויסע בעדייטונג פאַר די פּעראייניגטע שטאַטען, ווייל אונטער זייער רעגירונג, געפינט זיך דער פּאַנאַמאַ־קאַנאַל.

געשלאָסען פּויליש־אַמעריקאַנישען האַנדעלס־טראַקטאַט

וואַשינגטאָן, (ספּ. טעל.) לויט ווי „יונייטעד פּרעס“ דערוויסט זיך פון מאַסגעבענדע קוואַלען, איז שוין דער פּויליש־אַמעריקאַנישער האַנדעלס־טראַקטאַט צונויפגעשטעלט אין אַלע פּרטים, און וועט אין די נאָהענטסטע טעג פינאַליזירט ווערען.
דער דאָזיגער טראַקטאַט ענטהאַלט אַ קלויזולע וועגען דער גרעסטער פּריוו׳לעגירונג.
אין די היגע פּאָליטישע קרייזען האַלט מען, אַז דאָס שליסען דעם פּויליש־אַמעריקאַנישען האַנ־דעלס־טראַקטאַט שטעלט מיט זיך פאָר אַ שטאַרקען שריט פאָראויס אין די גוטנאַכטיגע בעציהונגען פון ביידע לענדער.

אי״־דרייוו אין אַמעריקאַ

ניו־יאָרק, 3. (יט״א טעלעגראַפיש) דעם 25־טען יאַנואַר הויבט זיך אָן אין אַמעריקאַ דער אי״־„דרייוו“.

היינט און פאָלגענדע טעג! גרויסע פּרעמיערע!
מיר הויבען אָן דאָס יאָהר 1931 אונטער׳ן צייכען פון טענץ, לידער און הומאָר!
ציהרונג פון דער קלאַנג־פּראָדוקציע אין דער אויספיהרונג פון גלענצענדסטען אַקטיאָרען־ און רעוויו־אַנסאַמבל א. ג.
„פּאַראַדע פון פּאַראַמאַונט“
קלאַנג־רעווי, וואָס בעשטעהט אין אַ רייי סקעטשען אויסגעפיהרט פון אַלע שטערנס פּראָדוקציע Maurice Chevalier „Paramount”
Clara Bow, Denis King, Evel. Brent, Nancy Carroll, Gary Cooper, G. Bancroft, Charles Regers i in.
אויסערן פּראָגראַם: אַ קלאַנג צייכען Fleischerowski א.ג. „זייפען־בלאָזען“. אויף די פּרימערען־פּערש. זענען די פּרייזען נידריגע.

קלאַנג־פילם־קינאָ־טעאַטער
GRAND-KINO
אָנהייב פון די סעאַנסען אין געוו. 4, 6, 8 און 10.15 אָוועונד. שבת און זונטאָג — 12 אַ זייגער בייטאָג. לעצטער סעאַנס 10.15 אָוו.

געשטארבען דער מארשאל זשאפר

פאריז, 3. (ספ. טעל.)
היינט ניין א זייגער מיט 23 מינוטען איז געשטארבען דער מארשאל זשאפר.

*

דזשאזעף צעזארי זשאפר איז געבוירען געווארען דעם 12 יאנואר 1852.

אין 1870 האט ער, אלס פארוטשניק פערטיידיגט פאריז פון די דייטשען. שפעטער האט ער געדינט אין׳ם קאלאניאל־מיליטער און אנטיילגענומען אין פיל מלחמות. אין 1911 ווערט ער פאר זיינע אויסערגעוועהנליכע מיליטער־ פעהיגקייטען באמיגירט אלס שעף פון גענעראל־שטאב און בעקומט דעם טיטול גענעראליסימוס.

אין דעם וועלט ־ קריג 1914 — 1918 איז זשאפר דער הויפט־אנפיהרער פון דער פראנצויזישער ארמעי. פון סאמע אנהויב קריגס־אפעראציעס פיהרט זשאפר א דעפענסיווע־טאקטיק, צוריקציהענדיג זיך נאך א רייה שלאכטען אויף דער מארנע, וואו אין רעזולטאט פון א דעצידירענדען קאמף, וואס האט געדויערט 4 טאג, האלט ער אפ א נצחון איבער דער דייטשער ארמעי.

אין דעצעמבער 1916 נעהמט ער איבער דעם פארזיץ פון דעם העכסטען קריגס־ראט פון די אליאנטען. דאן בעקומט ער אויך דעם טיטול „מארשאל פון פראנקרייך" -- אלס דער ערשטער גענעראל זינט עס איז ענטשטאנען די פראנצויזישע רעפובליק.

אין 1917 ווערט זשאפר דעלעגירט אי ןדי פעראייניגטע שטאטען אלס פארזיצער פון דער ספעציעלער פראנצויזישער מיסיע און ער שליסט מיט דער דארטיגער רעגירונג א מיליטערישע קאנווענץ.

נאך דער מלחמה נעהמט שוין נישט דער מארשאל זשאפר קיין אקטיווען אנטייל אין דער פאליטיק.

פוילישער שליח צו דער לויה פון מארשאל זשאפר

וו א ר ש א, 3 (טעלעפאניש) צו דער לויה פון מארשאל זשאפר איז ארויסגעפאהרען אין נאמען פון דער פוילישער רעגירונג, דער גענעראל ארליטש דרעשער.

בעלאגערונגס־צושטאנד איז טערקיי

פאריז, 3. (ספ. טעל.) צוליב דער ענטדעקטער פערשווערונג איז אין די קרייזען מענעמען און מאניסא ערקלערט געווארען בעלאגערונגס־צושטאנד. די מיליטערישע קאמענדאנטען פון מערב אנאטאליען האבען בעקומען אויס[illegible]ע פולמאכטען, געגען די פערשווערער ווערען אנגעווענדעט פעלד־געריכטען.

שרעקליכער צוזאמענשטויס

צווישען א צוג מיט אנ׳אויטאבוס

נ י ו ־ י א ר ק, (ספ. טעל.) אויף איינער פון די פאסטיצער אין טשיקאגא איז פארגעקומען א צוזאמענשטויס צווישען א באהן־צוג און אנ׳אויטאבוס. 9 פערזאן זענען דערהרג׳עט געווארען און 6 זענען שווער פערוואונדעט געווארען.

משה אפעלבוים

קאטאוויץ. 3. (טעלעפאניש).
דא איז געשטארבען דער בעריהמטער יודישער קונסטמאלער משה אפעלבוים. ער איז קראנק געווען אויף גריפע און דערפון בעקומען א לונגען־ענטצינדונג.

* * *

אפעלבוים איז געבוירען געווארען אין א חסידישער פאמיליע אין אמשינאוו, ביי ווארשא. פון זיינע יונגסטע יאהרען אן האט ער זיך געריסען צו קונסט. אבער leider האט ער עס אין אנהויב פערשטאנען אויף א פרימיטיווען אופן און אין אנהויב זיך געזוכט צו בעפרידיגען אין שטובען־מאלעריי. מיט דער צייט האט ער זיך אבער ארויסגעריסען קיין אויסלאנד וואו ער האט פערבראכט א היבשע צייט צוו. אנד. אין ענגלאנד, ארבייטענדיג גלייכצייטיג אלס דעקאראטיווער מאלער און אין דער לאנדאנער קונסט־אקאדעמיע.

אפעלבוים האט אין ענגלאנד איינגעארדענט עטליכע אויסשטעלונגען וואס האבען אויף זיך געצייגען די אויפמערקזאמקייט פון דער ענגלישער קריטיק, אויף אזוי פיל, אז מיט איהם האט זיך פעראינטערעסירט מקס נארדוי,

בעת׳ן קריג האט אפעלבוים געוואוינט אין ענגלאנד, וואו ס׳איז איהם אויסגעקומען צו ליידען פאר זיינע איבערצייגונגען: ער, צוזאמען מיט א בעשיידענער גרופע האבען זיך דאן אפגעזאגט פון ארייננצוטרעטען אין דער ענגלישער ארמעי. ער איז דאן ארעסטירט געווארען, און נאכדעם ווי ער איז בעפרייט געווארען זיך אומגעקעהרט קיין פוילען.

באלד נאכ׳ן קריג האט אפעלבוים זיך בעזעצט אין ווארשא וואו ער האט ״ פערנומען מיט מאלעריי פון א ריין־קינסטלערישען כאראקטער און גלייכצייטיג האט ער אויך געארבייט אלס מאלער־דעקאראטאר אין וויקט, (ווארשעווער יודישער קונסט־טעאטער). שפעטער זאגט ער זיך אפ פון דער דאזיגער ארבייט און ארדענט איין א רייה אויסשטעלונגען אין ווארשא און אין די גרעסערע צייטרען פון פוילען, ארבייטענדיג דערביי זעהר אינטענסיוו.

אין בענדין האט ער זיך אונטערגענומען צוזאמען מיט זיינע חברים כאנפט און ציגלער אויף א קינסטלערישען אופן אויסצומאהלען די דארטיגע שוהל וועלכע ווערט א דאנק זיינע קאלאסאלע קינסטלערישע אנשטרענגונגען און אונערמידליכער ארבייט איינע פון די שעהנסטע שוהלען וואס מיר פערמאגען איצט אין פוילען, די דאזיגע ארבייט פע־נעהמט איהם אויף א לענגערע צייט און נאכדעם ווי ער האט זי פערענדיגט בעזעצט ער זיך אין קאטאוויץ וואו ער ציהט אויף זיך די אויפמערקזאמקייט פון די דייטשע און יודיש־דייטשע מעצענאטען, פון וועמען ער בעקומט אפט פערשידענע קינסטלערישע בעשטעלונגען.

גלייכצייטיג טרעפען מיר זיינע קינסטלערישע ארבייטען אויף פיל אויסשטעלונגען וואס ווערען איינגעארדענט דורך יודישע און נישט יודישע קינסטלער.

מיט צוויי יאהר צוריק האט דער פערשטארבענער קינסטלער געהאט אנ׳אויסשטעלונג פון זיינע ווערק אין היגען „הזמיר". מיט זיין טויט האט די יודישע מאלעריי־קונסט אין פוילען פערלוירען איינעם פון איהרע בעוועגליכסטע און אקטיווסטע טאלאנטפולע פארשטעהער.

וו. וויינטרויב.

עקספאזע פון מיניסטער זאלעסקי

דעם 12־טען יאנואר — ערעפנונג פון דער סיים־סעסיע

נייע ווירטשאפטליכע געזעץ־פראיעקטען

ווארשא, 3 (טעלעפאניש) דעם 12 ה. ח. קומט פאר די ערעפנונג פון דער סיים־סעסיע.

דעם 10 — ד. ה. מיט 2 טעג פריהער, קומט פאר די קאנסטיטואירענדע זיצונג פון דער אויסערן־קאמיסיע ביים סיים. אויף וועלכער דער אויסערן מיניסטער זאלעסקי וועט האלטען אנ׳עקספאזע־רעדע וועגען דער פארשטעהענדער פעלקער־בונד־סעסיע אין גענף.

אויף דער ערשטער זיצונג פון סיים וועט די רעגירונג אריינטראגען א רייה נייע געזעץ פראיעקטען פון ווירטשאפטליכען כאראקטער; צ. א. וועט אויך זיין א געזעץ־פראיעקט וועגען ביליגער מאכען די פרייזען אויף א גאנצע רייה אינדוסטריע־ארטיקלען.

רעדוקציעס פון בעאמטע פון דער יודישער אגענץ

ירושלים, 3 (יט״א טעלעגראפיש) די עקזעקוטיוו פון דער יודישער אגענץ האט אדורכגעפיהרט א רייה רעדוקציעס פון בעאמטע און מעגליך, אז עס וועלען אויך פערמאכט ווערען איינינע אפטיילונגען.

קאלאנעל קיש בעקומט 150 פונט א חודש; 21 מיטגלידער בעקומען 803 פונט; 11 — צו 35 פונט און 31 צו 25 פונט א חודש.

לארד מעלטשעטס נאכפאלגער

לאנדאן, 3. (ספ. טעל.) אלס הויפט־דירעקטאר פון דער „אימפעריאל טשומיקעל אינדוסטרי" איז אויפ׳ן ארט פון פערשטארבענעם לארד מעלטשעטש אויסגעוועהלט געווארען הארי מאק גאווען. גאווען האט אנגעהויבען זיין טעטיגקייט אלס פאבריקס־יונגעל, איצט פערנעהמט ער די הויפט־שטעלע אין כעמישען טרעסט „דעש קאמפאני" וועלכע בעזיצט א גרונד־קאפיטאל פון 165 מיליאן פונט.

שארפער וואהל־קאמף אין א״י

ירושלים, 3. (יט״א טעלעגראפיש). דער וואהל־קאמף צו דער אסיפת הנבחרים געהט שוין זעהר שארף.

לעא מאצקין קראנק

פאריז, 3 (יט״א טעלעגראפיש) לעא מאצקין איז קראנק געווארען. ער איז געפאהרען קיין ניצע אויף קוראציע.

הסתדרות בעט אפצולעגען דעם ציוניסטישען קאנגרעס

ירושלים, 3. (יט״א טעלעגראפיש) הסתדרות האט זיך געווענדעט צו זיך ועווענדעט צו דער עקזעקוטיווע אפצולעגען דעם ציוניסטישען קאנגרעס, כדי נישט צו שטערען דעם ארץ־ישראל־„דרייוו" אין אמעריקא.

שווערע אויטא־קאטאסטראפע אין ענגלאנד

לאנדאן, 3. (ספ. טעל.) אין סעיסלי (שאטלאנד) איז פארגעקומען א שרעקליכער צוזאמענשטויס. צווישען א טראמוואי און אנ׳אויטאבוס. 9 פערזאן זענען דערהרגעט געווארען און 55 זענען געווארען פערוואונדעט.

אין טאג פון ניי־יאהר זענען אין ענגלאנד 9 מענשען דערהרגעט געווארען און 20 זענען שווער פערוואונדעט געווארען.

די אינטערנאציאנאלע לאגע איז א דראהענדע

רעדע פון מוסאליני׳ן

רוים, 3. (ספ. טעל.) מוסאליני האט געהאלטען אויף ענגליש א רעדע אין ראדיא. די רעדע איז טראנסמיסירט געווארען קיין אמעריקא.

מוסאליני האט צוו. אנד. געזאגט, אז די אינטערנאציאנאלע לאגע אין אייראפא איז זעהר א געפעהרליכע. מ׳דארף בעגרענצען די בעוואפנונגען און רעווידירען די פרידענס־טראקטאטען. איטאליען שטרעבט נישט צו שאפען קיין רעוויזיאניסטישען בלאק, זי קאן אבער נישט בלייבען [illegible]גיל טיג צו די שטרעבונגען, וועלכע ווילען צוריק שאפען גלייכגעוויכט אין אייראפא.

Dr. med.
A. Uryson
אינערליכע קראנקהייטען
ספעצ. מאגען, דא־ם און לעבער־קראנקהייטען
קאנסטאנטינער 20 טעל. 125-85
(11 טער ליסטאפאד)
אויפנאהם־שעהן פון 3—5 נאכמיטאג

רענטשניצע
צאהן־ערצטליכער גאבינעט
און רענטגען־אינסטיטוט
(דיאגנאסטיק, אויסצייכע און ליכט־טיפע טעראפיע)
זגערזשער 17 טעל. 116-33
ווענעראלאגישער גאבינעט
טעגליך טיסינ פון 1 — 2 נאכמיטאג.

בוכהאלטעריע
אייפנאכע און דאפ לטע איטאליענישע און אמעריקאנישע
[illegible]

אנ׳ארט צו שלאפען
פאר 2 אנשטענדיגע יונגעלייט ביי אנ׳ארענטליכע פאמיליע אויף קאנסטאנטינער. אפערטן אין אדמ. פון דער צייט. פאר „Wur"

אנ׳ארט צו שלאפען
פאר 2 אנשטענדיגע יונג בעלייט איז אפציגעבע צו ערפאהרען פיעטריקאווער 33 אין 2־טען הויף, פארטער

דאמף־קעסעל
ווערט געזוכט פון 40 קוואדראט מעטער, פון 8 אטמ. הויך־דרוק. אפערטען מיט א גענויער פרייז ־ אנגאבע און צאהלונגס־בעדינגונגען, ווערט געבעטען אפצוגעבען אין אדמ. פון דער צייטונג אונטער „Kocioł parowy"

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים־ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
נאר פאר וועמערישע הויט־קראנקה. און מענער־שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא־לאגישע און נערוועז־קראנקהייטען. קווארץ־לאמפ. עלעקטרישער הייל־קאבינעט קאסמעטיק.
-- טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. --
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט־אן א פרוי־דאקטאר נור קינדער און פרויען
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
– בעזונדער ווארטע־צימער פאר פרויען –
וויזיט 3 זל.

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט־קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער־שוועכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
נעמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.
זונטאג און יום טוב פון 9—1 פארם.
בעזונדערער ווארטע־זאל פאר פרויען.

Dr. Różaner
ספעציאליסט פון הויט און וועגערישע קראנקהייטען איז קינדערלאזיגקייט
נארוטאוויטשא 9, טעלעפאן 128-98
נעמט אן פון 8—10; 5—8 אווענד
ספעציעלער ווארטע־זאל פאר פרויען

Dr. med.
B. Robinson
פיעטריקאווער 10, טעל. 131-86

Dr. Z. Rakowski
ספ. פאר אויערן־, נאז־, האלז־ און לונגען־קראנקה
9 קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 127-81.
שפרעכשטונדען פון 1—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לעטש. יצע זגערושעל 17 פון 10—11 און פון 2—5.

DR. MED.
L. Pikielny
אוראלאג
ספעציאל־ארצט פאר נירן, בלאז און אורין־קראנקה.
NAWROT 8, tel. 2,19-90
נעמט אן פון 12—1 און פון 7—4 אווענד.

DOKTÓR
H. WOŁKOWYSKI
האט זיך איבערגעצויגען אויף
צעגעלניאנא 36. טעל. 216-90
ספעציאל־ארצט פאר הויט־ און וועגערישע קראנקהייטען, מענער־שוועכע, אלע ארט אנאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ־שטראהלען
נעמט אן פון 9 — 2 נארמ. און פון 5 — 9 אווענד
פאר דאמען בעזונדערען ווארטע־צימער.

Dr. med.
M. LERNER
ספעציאליסט פאר קינדער־קראנקהייטען
זאבאדניא 64, טעל. 113-09
נעהמט אן פון 3 ביז 5 נאכמיטאג.

Lekarz-dentysta
Stanisław Gelberg
זאוואדזקא 14, טעל. 108-33
[illegible] פון 10—2 נאכמ. און פון 7—5 אווענד

לאדז, 4 יאנואר 1931

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז, 4 יאנואר 1931

דער גלויבען איז נסים

דאס פערגאנגענע יאהר איז אין דער אינערליכער פוילישער פאליטיק געווען א וועג פון בארטעל'ן ביז בריסק. דער דאזיגער וועג איז דורכגעמאכט געווארען אין א גאנץ שנעלען טעמפא, ביי שטארק עמאציאנעלע און דראמאטישע אומשטענדען. דער ארימער הער בארטעל... ער האט געשטרעבט דערצו, צו וואס עס שטרעבען אלע רוהיגע און איבערלעגטע מענשען אין פוילען: צו א פערשטענדיגונג צווישען דער רעגירונג פון מארשאל פילסודסקי און דעם סיים, וואס רעפרעזענטירט דאס פוילישע פאלק (דאס פאלק אין מלוכה'שען זין פון דעם ווארט). ביטרע לייט פון ביידע זייטען באריערע האבען געווארענט: יעדע מיה איז אומזיסט, ווייל פונקט ווי פייער מיט וואסער, אזוי וועט די רעגירונג נישט שלום מאכען מיט דעם סיים. דעם פערצענטען מערץ האט זיך בארטעל אויסגעגליטשט איבער זיין קאליעגע פריסטאר, און שוין אויפ'ן צווייטען טאג האט זיך געענדיגט זיין קאריערע אלס פרעמיער.

דער ווייטערדיגער גאנג פון די געשעהענישען וואלט געקאנט דינען פאר אן'אינטערעסאנטען פילם סצענאריוס, אויפ'ן האריזאנט בעווייזט זיך א צווייטער הארציגער און ליבער מענש, דער סענאט־מארשאלעק שימאנסקי. אן'אויסגעצייכענטער אקוליסט, אבער א נאך ערגערער פאליטישער טאקטיקער. דאן בעווייזט זיך ווידער די זעהר סימפאטישע פערזאן פון הער יאן פילסודסקי, וועלכער בעהויפט אפילו אז ער קען זיך אויף די פראבלעמען פון קאנסטיטוציע, אבער אויף ריכטען קען ער זיך בעסער...

ערשט נאך צוויי־וואכעדיגע קוואלען ערשיינט אויף דער סצענע דער ריכטיגער מאן אויף דעם ריכטיגען פלאץ, דער פולק. וואלערי סלאוועק און שאפט דעם 29־טען מערץ די רעגירונג, שליסענדיג גלייכצייטיג די ביודזשעט־סעסיע פון סיים און סענאט. און שוין מיט צוויי טעג שפעטער, פונקט ווי ער וואלט געהאט א שלעכט פארגעפיהל, ערקלערט דער פרעמיער אויף דער זיצונג פון סאנאציע־קלוב: „מיר שטעהען ביי דער גרעניץ פון צוזאמענלעבען מיט דעם איצטיגען סיים".

ביידע געזעצגעבערישע אנשטאלטען האבען שוין מעהר נישט געזעהען די ליכטיגע שיין, הגם זיי זענען פונאנדערגעלאזט געווארען ערשט דעם דרייסיגסטען אויגוסט. א וואך פאר דעם האט דעמיסיאנירט דער פרעמיער סלאוועק און דעם אמט פון פרעמיער האט איבערגענומען דער מארשאל פילסודסקי, אין דער צווישענצייט דעם 29־טען יוני איז פארגעקומען דער קאנגרעס פון צענטראלעוו אין קראקא, דעם דאזיגען פאקט דארף מען האבען אין זינען, ווייל דעם 10־טען סעפטעמבער זענען א רייה דעפוטאטען פון דער אפאזיציע „איינגעארדענט" געווארען אין דער בריסקער פעסטונג. אין זייער אפוועזענהייט זענען פארגעקומען די וואהלען צום סיים און סענאט. דעם 16־טען און 23־טען נאוועמבער, דעם 28־טען נאוועמבער האט זיך מארשאל פילסודסקי אנגעגעבען אין דימיסיע אלס פרעמיער און דעם 4־טען דעצעמבער האט דעם אמט פון פרעמיער ווידער איבערגענומען דער פולק. סלאוועק. דעם 15־טען דעצעמבער איז מארשאל פילסודסקי אפגעפאהרען אויף קוראציע און אפרוה אויף מאדעירא, און די אפאזיציאנעלע דעפוטאטען האבען זיך נאך זייער אורלויב אין בריסק און נאך דעם „נאכקור" אין גראיעץ אדער אין מאקאסא אומגעקעהרט אהיים. ביים אנהויב פון נייעם יאהר שטעהט די אינערליכע פוילישע פאליטיק אונטער'ן צייכען פון בריסק, בעת זי איז מיט א יאהר צוריק געשטאנען אונטער'ן צייכען פון בארטעל'ן. ווייל גראד צום אנהויב פון פערגאנגענעם יאהר האט בארטעלס פינפטע רעגירונג בעלעגט איהר שבועה אויפ'ן שלאס.

און וואס וועט זיין ווייטער? עס זענען פערהאן מענשען, וועלכע גאט האט בעשאנקען מיט נאאיווען אפטימיזם, וואס גרעניצט מיט קינדערישען גלויבען אין ניסים; מענשען, וועלכע זאגען אזוי: „פון בריסק קען מען לאנג נישט לעבען. בריסק קאן מען נישט עסען". מ'קאן אויף דער טעמע שרייבען — איבריגענס מיט רעכט — פראטעסטען פול מיט פעדערדוס און עמפערונג. אבער סוף כל סוף מוז מען דאך אויך "עסען". צי וועט מען נישט סוף כל סוף מוזען אהערברענגען בארטעל'ן און איהם ווידער ארייבפיהרען אין „אמט און כבוד"? ער מוז נישט גראד הייסען בארטעל, אבער ער דארף זיין א בארטעל. אט דאס איז די מיינונג פון מענשען, וועלכע גאט האט בעשטראפט מיט נאאיווען אפטימיזם, וואס גרעניצט מיט קינדערישען גלויבען אין נסים.

נ. ד.

—=III—

פראנצויזישע אגיטאציע צווישען יודישע ארבייטער אין פוילען
ארייגצוטרעטען אין דעם פראנצויזישען פרעמדען־לעגיאן

דאנציג, 3. (יט"א טעלעגראפיש). עס שטעלט זיך ארויס, אז פראנצויזישע אגענטען פיהרען א ברייטע אגיטאציע צווישען יודישע ארבייטסלאזע, ארייגצוטרעטען אין פראנצויזישען פרעמדען־לעגיאן.

פון דאנציג איז אפגעפאהרען קיין אלזשיר א לאדזער יודישער ארבייטסלאזער, וועלכער איז אונטער דער אגיטאציע פון פראנצויזישע אגענטען אריינגעטרעטען אין פרעמדען־לעגיאן.

„די וויצמאן-עפאכע האט זיך געענדיגט"
אינטערוויאו מיט דעפוטאט י. גרינבוים וועגען דער לאגע און פערספעקטיוון פון ציוניזם

אין ריגע האט די טעג געווילט דעפוטאט י. גרינבוים, אין א געשפרעך מיט א מיטארבייטער פון דער דארטיגער רוסישער צייטונג „סעוואדניא" האט דער פיהרער פון די פוילישע ציוניסטען ארום גערעדט די איצטיגע לאגע אין ציוניזם, וועלכע ער האט כאראקטעריזירט אלס „סוף פון דער וויצמאן־עפאכע".

ביז צום פאריגען יאהר — האט דעפ. גרינבוים געזאגט, — האט אין יודענטום געלעבט דער גלויבען אין גוטען ווילען פון דער מאנדאטען־מאכט אויפצובויען און צו פערפעסטיגען די יודישע נאציאנאלע היים אין ארץ־ישראל. דאס ווייסבוך האט דעם דאזיגען גלויבען צושטערט, עס האט אבער נישט געקאנט ענטוישען דאס יודענטום און די ענדע־צילען פון ציוניזם.

די פיהרער פון די פוילישע ציוניסטישע ארגאניזאציעס, און אינאיינעם מיט זיי אויך די גרעסטע מעהרהייט פון די ציוניסטען אין פוילען, האלטען אז וויצמאנס עפאכע האט זיך געענדיגט. אין משך פון דער גאנצער צייט, וואס וויצמאן איז געשטאנען בראש פון די ציוניסטישע ארגאנען, האבען מיר געצאהלט א צו טייערען פרייז פאר דער מעגליכקייט צו בויען פאלעסטינע, מיר האבען מיט שטילשווייגען אויפגענומען די פערשידענע אינטערפרעטאציעס פון דער באלפור־דעקלאראציע און פון מאנדאט, וועלכע האבען בעגרעניצט אדער געשטרעבט צו בעגרעניצען אונזער פאליטישען סטאטוס, אמת, מיר זענען ארויסגעטראטען מיט פארמעלע פראטעסטען, אבער קיין קאמף האבען מיר נישט געפיהרט.

דאס ווייס־בוך האט אונז איבערצייגט, אז די פאליטיק פון דער ענגלישער רעגירונג איז געווענדעט נישט בלויז געגען פאליטיש־רעכטליכען סטאטוס פון פאלעסטינע, נאר געגען דער עצם־קאלאניזאציע־ארבייט.

דאס האט געגעבען א צושמעטערנדיגען קלאפ דעם סיסטעם, וואס האט ביז איצט געהערשט אין ציוניזם, דאס אפזאגען זיך פון קאמף געגען די בעגרענצונגען האט אויפגעהערט צו געבען די רעזולטאטען, וועלכע עס האט געגעבען ביז איצט, הייסט עס דאס ברענגט שאדען, דערצו נאך האט דער ערשטער פרוב צו שטעלען א ווידערשטאנד געגען די אנגעוויזענע טענדענצען געגעבען, הגם קליינע, אבער דאך פאזיטיווע רעזולטאטען, ווי מען קאן, א שטייגער אורטיילען לויט די קנאפע ידיעות, וועגען די אונטערהאנדלונגען צווישען דער יודישער אגענץ און דער ענגלישער רעגירונג, איז די רעגירונג אין אייניגע פראקטישע פראגען געניגט צו געהן אויף הנחות, בלייבענדיג אבער אין פרינציפ געטריי דער בעציהונג צום ציוניזם, ווי דאס איז אויסגעדרוקט אין דעם ווייסבוך. ב

וואס אנבעלאנגט וויצמאנס נאכפאלגער, איז די פאזיציע פון די איינפלוסרייכסטע גרופען אין ציוניזם נאך נישט אויפגעקלערט, בלויז די רעוויזיאניסטען האבען אין דער פראגע קיין שום ספקות נישט און זיי רוקען ארויס זייער שטענדיגען פרעטענדענט. אין פוילען איז די שטימונג געניגט אין דער ריכטונג פון א קאאליציע אויפ'ן יסוד פון נייעם קורס, דער דאזיגער קורס וועט זיך שטיצען אויף פאליטישער אקטיוויטעט און ארגאניזאציע פון קאמף.

עס איז שווער צו ענטפערן, וואס עס וועט מיט זיך ברענגען דער זיבעצעטער קאנגרעס: אלע זענען פערנומען מיט צוגרייטונגס־ארבייט און נאך דער וואהל־פעריאד וועט בעוויזען אויף וואס פארע יסודות עס וועט געבויט זיין די צוקונפטיגע ציוניסטישע פאליטיק.

איין זאך איז קלאר: דער זיבעצעטער קאנגרעס וועט זיין דער דעצידירענדער. ער וועט ענטגילטיג פעסטשטעלען די פארמען פון אונזער ווייטערדיגער ארבייט אין פאלעסטינע און מחוץ לארץ און אונזער בעציהונג צו דער מאנדאטען־מאכט. פאר אלעמען איז קלאר, אז אזוי ווייטער קאן עס נישט געהן. מען קאן נישט רעכענען דערויף, אז די אונטערהאנדלונגען פון דער יודישער אגענץ מיט דער ענגלישער רעגירונג זאלען געבען גינסטיגע רעזולטאטען. ס'איז שווער צו זאגען, צי מען וועט דערנאך קאנען אויפהויבען די פראגע וועגען איבערגאנג פון מאנדאט צו אן'אנדערע מלוכה. איך האלט נישט, אז מען קאן אנגעהמען ערנסט די שמועסען וועגען איבערגעבען דעם מאנדאט אמעריקא אדער פראנקרייך. אונז וועט בלייבען צו ארגאניזירען אן'ענערגישען קאמף און פארטצוזעצען אונזער קאלאניזאציע־ארבייט אין ארץ־ישראל. מיר וועלען אויסנוצען אלע מיטלען, כדי צו ווירקען אויף דער עפענטליכער מיינונג אין ענגלאנד און אין אלע ציוויליזירטע לענדער. די פראגע פון פאלעסטינע איז נישט נאר א פראגע פון ענגלאנדס אינערליכער פאליטיק. נאר א פראבלעם פון אינטערנאציאנאלער בעדייטונג, אונזערע רעכט שטיצען זיך נישט בלויז אויף ענגלישע דעקלאראציעס, נאר אויף רעגירונגס הבטחות פון אלע ציוויליזירטע לענדער אין דער פערזאן פון פעלקער־בונד.

לאיאלע שטעלונג צו דער יודישער נאציאנאלער היים
ד"ר וויצמאן און פראפ. בראדעצקי וועגען דער לאגע אין ציוניזם

לאנדאן. (יט"א) אויף דער קאנפערענץ פון דער פעדעראציע פון ענגלישע ציוניסטען, וואס איז די טעג אפגעהאלטען געווארען אין לאנדאן, האט דר וויצמאן רעפערירט וועגען די פערהאנדלונגען וואס ווערען געפיהרט צווישען די פארשטעהער פון דער יודישער אגענץ און דער ענגלישער רעגירונג.

הגם עס איז דערווייל נישט מעגליך איבערצוגעבען וועלכע עס איז פרטים וועגען פערלויף פון די פערהאנדלונגען איז אבער פערהאן א בעגרינדעטע האפנונג, אז עס וועט געלינגען צו בעזייטיגען די שוועריגקייטען וואס שטערען דער יודישער ארבייט אין א"י.

די ציוניסטישע טעטיגקייט, וואס איז אפהענגיג פון פרייוויליגער בעשטייערונג איז שטארק בעשווערט צוליב דעם הערשענדען ווירטשאפטליכען קריזיס. יעדער יוד, האט ערקלערט דר. וויצמאן, דארף די בעשטייערונג לטובת ארץ־ישראל בעטראכטען אלס א פליכט־פאזיציע אין זיין ביודזשעט. די פאליטישע בעוועגונג און די ביז־איצטיגע ערפאלגען וועלען געהן לאיבוד אויב עס וועלען נישט געשאפען ווערען די נויטיגע פינאנציעלע מיטלען, כדי צו ערפילען די ציוניסטישע פלענער.

באלד דערויף האט גענומען דאס ווארט ה' סימאן מארקס, וועלכער האט פעסטגעשטעלט, אז דער פינאנציעלער קריזיס קאן פאר דער ציוניסטישער בעוועגונג האבען נאך מעהר קאטאסטראפאלע פאלגען ווי א וועלכעס עס איז „ווייסבוך", טראץ די גרויסע אייגשפארונגען בעטרעפט דער דעפיציט פון ביודזשעט פון דער יודישער אגענץ אנ'ערך 140 טויזענד פונט שטערלינג.

דאס דעקען דעם דעפיציט איז איצט די הויפט־אויפגאבע פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע און פון קאנגרעס.

אן'אויספיהרליכען רעפעראט וועגען דער איצטיגער לאגע אין דער ציוניסטישער בעוועגונג האט געהאלטען אויף דער קאנפערענץ דער מיטגליד פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע פראפ. בראדעצקי. דאס צענטראל־פראבלעם פון דער ציוניסטישער פאליטיק בעשטעהט אין איצטיגען מאמענט אין דער שטעלונג פון דער ענגלישער רעגירונג צום ארץ־ישראל אויפבוי, וואס איז געקומען צום אויסדרוק אין די ביידע „ווייסע ביכער" און אינטערפרעטאציע פון מאנדאט. די פערהאנדלונגען וואס ווערען איצט געפיהרט און רופען ארויס אינצופרידענהייט ביי פיל ציוניסטען בעדייטען נישט דאס צופאסען זיך פון דער אגענץ צו דער שטעלונג פון דער רעגירונג, נאר פערקעהרט, א דערנעהנטערונג מצד דער רעגירונג צו דער יודישער אגענץ, נאך דער רעזיגנאציע פון דר. וויצמאן זענען נישט געמאכט געווארען פון דער יודישער זייט קיין שום שריט כדי אנצובינדען א קאנטאקט מיט דער רעגירונג. די פראגע וועגען פערהאנדלונגען איז געווארען אקטועל ערשט דאן, ווען דער פרעמיער מאקדאנאלד האט ארויסגעשיקט איינלאדונגען צו דר. וויצמאן און אנדערע ציוניסטישע טוער. דר. וויצמאן האט די איינלאדונג אנגענומען מיט דער צושטימונג פון ציוניסטישען אקציאנס־קאמיטעט און פאליטישען קאמיטעט ביי דער יודישער אגענץ. עס איז דערביי פעסטגעשטעלט געווארען דער פרינציפ אז דאס ווייסבוך קאן נישט דינען אלס יסוד פון די פערהאנדלונגען.

די בעדייטונג פון די פערהאנדלונגען צווישען דער יודישער אגענץ און דער רעגירונג בעשטעהט דערין, אז די א"י־פראגע איז אנערקענט געווארען פאר אן'ענין, מיט וועלכען עס בעשעפטיגט זיך דער גאנצער מיניסטארען־קאבינעט און נישט דער קאלאניאל־אמט.

די יודען און די רעוואלוציע אין ארגענטינע
נייע יודישע אימיגראנטען. — טובערקולאז ביי יודען

אין יודישען לעבען אין ארגענטינע האט אייגענטליך געהערשט א פאליטישער שטילשטאנד נאך פאר דער רעוואלוציע פון 6־טען סעפטעמבער. נאך דעם טומעל מיט דעם „צבי מגדל" האט די יודישע געזעלשאפט זיך געפונען אין א שטימונג, אין וועלכער זי האט געקלערט אז עס איז גלייכער נישט ווייזען זיך פאר לייטען. צי איז די דאזיגע שטימונג געווען א בעגרינדעטע, לאזט זיך נישט מיט בעשטימטקייט בעהויפטען.

אוודאי האבען געוויסע דעמאגאגישע עלעמענטען צוליב די פיר הונדערט טמאים פערבערכער געפרובט פערשווארצען דאס פנים פון דער גאנצער יודישער געזעלשאפט. אבער זעהר א סך האט דא מיטגעווירקט דער אייגעווארצעלטער יודישער פחד־געפיהל, דער דאזיגער געפיהל וועלכער זעהט אומעטום געפאהרען אפילו דארט, וואו מען קאן זיי אמווייניגסטענס ערווארטען.

צוליב דעם דאזיגען געפיהל פון אומזיכערקייט האבען די היגע יודען נישט ארגאניזירט קיין עפענטליכען פראטעסט־מיטינג, ווען לארד פאספילד האט „פראוויזאריש" אפגעשטעלט די אימיגראציע קיין פאלעסטינא, מען האט זיך בעגנוגענט מיט א געשריבענעם פראטעסט.

א חוץ דעם אזוי צו זאגען יודישער "אויסערער פאליטיק" הערשט אויך אינ'ם אינערליכען פאליטישען לעבען ביי די יודישע מאסען א צושטאנד פון פערפערמדקייט. פון בעציהונגסלאזיגקייט צו די איצטיגע מאכט־פאקטארען אין לאנד. צו דער פריהערדיגער רעגירונג און צו דער רעגירונגס־פארטיי האבען יודען געהאט א סך פערזענליכע בעציהונגען. צווישען די פערשידענע פארטיי־קאמיטעטען פון דער רעגירענדער ראדיקאלער פארטיי איז געווען אויך א ספעציעלער יודישער סובקאמיטעט דא אין בוענאס־איירעס. און אויך אין דער פראווינץ האבען זיך יודען גע'קהל'ט מיט די קאמיטעטען. מען איז געווען אויפ'ן פוס פון „היימישע מענשען". פון די פיהרענדע פארטיי־מענער פלעגט מען אויך בעקומען פאליטישע טובות. אויף גרויסע יודישע פאליטישע מאניפעסטאציעס, וואו עס איז נאר נויטיג געווען, האט מען געקענט בעקומען אלס רעדנער א ראדיקאלען דעפוטאט אדער סענאטאר. איינער פון די פיהרענדע סענאטארען, סענאטאר מאלינארי, איז שוין געווען א היימישער ביי אונז. ער פלעגט ארויסטרעטען כמעט אויף יעדער גרעסערער פאליטישער פערזאמלונג. ער פלעגט קומען אויף די פייערונגען פון דער באלפור־דעקלאראציע — און איז אויך אייניגע מאל אויפגעטרעטען אלס רעדנער אין די קרייזען פון דער ציוניסטישער סטודענטען־יוגענד. איצט איז מאלינארי א פאליטישער עמיגראנט אין פאריז.

א בריף פון בוענאס־איירעס צום „נייעם פאלקסבלאט"

מיט די דאזיגע פאליטישע בעציהונגען, האט זיך בענוצט די היגע ציוניסטישע פעדעראציע, צוגעדייטענדיג דעם בעזוך פון נחום סאקאלאוו אין דרום־אמעריקע, סאקאלאוו האט דא בעדארפט אויפגענומען ווערען ווי א פארשטעהער פון דער „יודישער רעגירונג". עס איז געווען געפלאנט א בעזוך ביים פרעזידענט פון דער רעפובליק. א קבלת פנים אין קאנגרעס. און אפשר אויך אין דער מוניציפאליטעט און א פארטראג אין א אוניווערזיטעט. איצט ביי דער פראוויזארישער רעגירונג, מיט א גענעראל אן דער שפיץ און ביי דער גאנצער פאליטישער סיטואציע אין לאנד איז נישטא קיין מעגליכקייט דורכצופיהרען אזא פראגראם. די ציוניסטישע פעדעראציע האט דעריבער בעשלאסען אפצולעגען דעם בעזוך פון סאקאלאוו'ן אויף אנ'אנדער צייט און האט וועגען דעם שוין טעלעגראפירט קיין לאנדאן. אויף דעם דאזיגען בעשלוס האט אויך געווירקט די פאליטישע לאגע אין בראזיל און אין די אנדערע דרום־אמעריקאנער לענדער, וועלכע סאקאלאוו האט בעדארפט בעזוכען.

* * *

די יודישע געזעלשאפט אין ארגענטינע האט מיט בעפרידיגונג בעגריסט דאס אנקומען פון א נייער גרופע אימיגראנטען־קאלאניסטען פון טראנסילוואניען און קארפאטען־רוסלאנד, פראווינצען, וועלכע האבען פריהער געהערט צו אונגארן, און היינט געהערט די ערשטע צו רומעניען און די צווייטע צו טשעכאסלאוואקיי. צווישען די אנגעקומענע געפינען זיך אויך עטליכע פאמיליעס פון דער רומענישער פערברענטער שטאט בארשא. די נייע אימיגראנטען, וועלכע זענען אין זייער אלטער היים אויסגעקליבען געווארען פון א בעאמטען פון דער „י.ק.א." זענען שוין ארויסגעשיקט געווארען אין די קאלאניעס פון דער „י.ק.א." אין ארגענטינע. דערווייל בעקומען זיי זעהר קליינע חלקים באדען, פון וועלכע עס איז נישט מעגליך צו מאכען א לעבען. אבער ביי דער „י.ק.א." איז איינגעפיהרט א סיסטעם פון פראבע־קאלאניזאציע. ווייזען זיך די קאלאניסטען אויס פעהיג צו ערד־ארבייט, בעקומען זיי פערגרעסערט די חלקים.

די נייע אימיגראנטען, וועלכע זענען איצט אנגעקומען, בילדען א פיזיש און מאראליש געזונדען ארבייטער־עלעמענט, אמת'דיגע האראפאשניקעס, פון וועלכער א גרויסער טייל איז שוין אין דער היים געווען ערד־ארבייטער.

די יודען פון יענער אלט־אונגארישער געגענד זענען ווי בעוואוסט, שטארק פרום. זיי היטען אפ די רעליגיעזע טראדיציעס און פיהרען נאך אן אלטען פאטריארכאלען לעבענס־שטייגער. די מענער היטען אפ דאס דאווענען. אבער זיי פערשפעטיגען נישט דעריבער די ארבייט. ביי די קליינע יוד...

(סוף זעה 9־טע זייט)

אין אפגרונט

סענסאציאנעל־ערא‍טישער ראמאן (43

— זיין פאטער איז געקומען צוריק. ער איז געקומען נעמען זיין קינד.

— נאכדעם ווי ער איז ארויס פון תפיסה, נישט אמת?

זי האט געציטערט, אבער זי האט נישט געוואלט זאגן קיין ליגען.

— יא, איך האב עס פערשפראכען און איך האב עס דערפיהלט, איך האב אייניגע מאל געוואלט דיר דערצעהלען. אבער איך האב נישט געוואגט. איך האב מורא געהאט, דו וועסט אוועקשיקען דעם ארימען קינד, און דו ביזט געווען אזוי אייפערזיכטיג!

ער האט זיך צולאכט, אייפערזוכט צו יענעם ארעסטאנט! לעכערלעך! ער האט אבער געפיהלט, אז ער ווערט אומרוהיג, און דעריבער האט ער בענומען מאכען די זאך בקיצור. ער האט געזאגט, אז ער איז געקומען נאך זיינע בריף. ווען זי וואלט זיי פריהער אפגעגעבען זיין אנקעל, וואלט די איצטיגע אונאנגענעהמע סצענע געווען פערשפארט.

— דאס איז אמת — האט זי געזאגט זעהר פריינטליך. — איך וועל זיי דיר געבען. די בריף זענען דארטען.

ער איז מיט איהר געגאנגען אין איהר צימער, און ער האט דערזעהען די פערלמוטערנע קעסטעלע, וואו די עטליכע בריף זענען געלעגען.

— דא זענען זיי! זיי זענען אלע דא!

ער האט צוגענומען דעם פעקעל, אריינגעלייגט אין קעשענע, און האט ווייטער געזאגט:

ער האט צוגענומען דאס קינד, וואו זענען זיי אוועק.

קיין מארוואן! אין זיין אייגענעם דארף. ער וויל דארטען לעבען בעהאלטען און שיקען צום יונגעל אין פאריז אונטער א פערשטעלטען נאמען.

— און דו מיינסט צו בלייבען, דא?

זי האט געענטפערט, אז איהר איז אומעטיג און זי וויל מאכען א קליינע רייזע.

— געוויס קיין מארוואן! מיט דער אייגענער פאמיליע! נו, נו, פארוואס זאגסטו נישט גלייך אז דו פאהרסט צו דיין ארעסטאנט, כדי צו וואוינען מיט איהם. אלזא, געה! געה צוריק צו דיין פערברעכען. א שלעכטע פרוי און א פאלשער פאסען זיך איינע פאר דער אנדערער. איך בין געווען א נאר און איך האב געפרובט ארויסנעמען דיך פון רינשטאק.

ער האט עס געשריען מיט זיין גאנץ ליידענשאפט און אייפערזוכט. זי האט געשוויגען, אבער אין איהרע אויגען האט מען געזעהן, אז זי טריאומפירט. וואס מעהר ער האט איהר געזידעלט, אלץ שטאלצער איז זי געווארען. ער האט איצט גערעדט וועגען זיין גליק, וועגען דער יונגער און ריינער ליבע. דער איינציגער ליבע. דאן האט ער אין א שטילען אבער שארפען קול געזאגט:

— איך האב ערשט בעגעגענט דיין פלאמאן. ער האט דא פערבראכט די נאכט!

— יא, עס איז געווען שפעט, און עס האט געשניים. איך האב איהם אויסגעבעט אויף דער סאפע.

דו זאגסט ליגען!

— נו, איז וואס? — האט זי געפרעגט און האט צוגעדריקט איהר פנים הארט צו זיינעם, און איהרע אויגען האבען געברענט. — האב איך דען געוואוסט, אז דו וועסט קומען? ווען איך האב דיך פערלארען, וואס פאר א ווערט האט דאס איבריגע ביי מיר? איך בין געווען טרויעריג, איינזאם און פערצווייפעלט.

— און דער טעם פון טורמע! נאך דער לאנגער צייט וואס דו האסט געלעבט מיט אן ערליכען מאן, האט דער געריכט דיר געמוזט גוט שמעקען, דו אויסוואורף!

זי האט געזעהען, אז ער הויבט זיין האנט צו שלאגען, אבער זי האט דעם קלאפ נישט אויסגעמידט, דאן האט זי, מיט א געשריי פון ווייטאג און פרייד, א שפרונג געטון צו איהם. האט איהם ארומגעכאפט מיט ביידע הענט און האט אויסגעשריען:

— מיין טייערער, מיין טייערער, דו ליבסט מיך נאך!

— — — — — — — —

פארנאכט, האט ער זיך האסטיג אויפגעכאפט, און איז א ווילע געלעגען מיט אפענע אויגען, נישט וויסענדיג וואו ער געפינט זיך, ער איז געווען אליין, און אלץ איז געווען אזוי שטיל, אזוי איינזאם.

וואו איז ער? וואס טוט ער דארטען? ער האט זיך ארומגעקוקט אין צימער און האט דערזעהען פאר דער שיין פון גאס פאניס גרויסען בילד, און ער האט זיך דערמאנט, אז באלד ווי ער איז אריין אהער, האט ער געוואוסט, אז ער מוז זינקען, און ווען ער איז געזונקען, האט ער געוואוסט אז דאס איז אויף אייביק, און ווען ער האט זיך גענומען פארווארפען זיין שוואכקייט, האט ער זיך געטרייסט מיט דעם געדאנק, אז ער וועט שוין קיינמאל נישט ארויסקריכען פון דעם זומפ.

וואס ער האט איצט צו טון איז שרעקליך, אבער זעהר פשוט, זאל ער זיך אומקעהרען צו זיין כלה נאך דעם פערברעכען? זאל ער פיהרען אזא לעבען ווי דער־פאטער? ניין. אזוי טיף איז ער נאך נישט געפאלען. ער וועט שרייבען צו בושארא, צום גרויסען מענשען־קענער, און ער וועט איהם דערצעהלען די גאנצע געשיכטע פון זיין שענדליכען לעבען, זינט ער האט זיך בעגעגענט מיט דער פרוי, ביז דעם טאג ווען ער האט געגלויבט, אז ער איז שוין געראטעוועט מיט אירענאס הייליגע ליבע, אבער די זעלבע שלעכטע פרוי האט איהם ווידער געפאנגען מיט דעם גרויסען צויבער פון דער פערגאנגענהייט, די פערגאנגענהייט וואו ליבע האט פערנומען דעם קלענסטען ארט, נאר געוואוינהייט און זינד זענען איהם אריין אין די ביינער.

(פארטזעצונג קומט).

א מענטש

— פון שפאניש —

אלווארא זשונקא

לוקאס, א יונגעל פון א יאהר פופצעהן, האט אויף זיך גענומען זעהר ערנסט די ארבייט צו העלפען דער מוטער. דאס האט ער בעשלאסען שוין צוריק מיט אכט חדשים, ווען, נאך זיין טאטענס טויט, האט דער עלטערער ברודער טעאדאר, א מענש פון איין און צוואנציג יאהר זיך אינגאנצען אוועקגעלאזט אויף א שלעכטען דרך, ווען דער פאטער איז געשטארבען האט טעאדאר זייענדיג דאן א בעשיידענער בעאמטער, אנ׳אגענט אין א געשעפט, אויפגעהערט צו ארבייטען. און לוקאס, וואס איז שוין געווען אין דריטען יאהר גימנאזיע, האט זיך געזעהען געצוואונגען איבערצולאזען דאס לערנען און צוהעלפען דער מוטער. זיי האבען פערקלענערט די הוצאות. פון א דעפארטאמענט, אין וועלכען זיי האבען געוואוינט, האבען זיי זיך איבערצויגען אין א זאל פון א שכנישען הויז, מ׳האט אפגעזאגט די דינסט און דער עלטערער זון האט זיי שוין כמעט, ווי אינגאנצען פערלאזען, לוקאס און די מוטער האבען בעדארפט ביידע ארבייטען, זי אלס א נייטארן און ער אלס אנ׳אנגעשטעלטער אין א געשעפט. זיי האבען געפיהלט דעם אומגליק, זיי האבען איהם אויפגענומען גלויבענדיג אין די אייגענע כחות און ווען נישט טעאדאר, וואלטען זיי זיך גיך געווען בערוהיגט. טעאדאר אבער האט זיי בעאומרוהיגט, נישט בלויז מיט זיין נישט רעגולערען לעבען, מיט זיינע צווייפעלהאפטע פריינטשאפטען, מיט די סקאנדאלען, וואס ער פלעגט פראוואצירען אין די קאפעען פון דער געגענט, נאר אויך, ווייל אלע בייטאג און תמיד שיכור, פלעגט ער דערשיינען אין צימער פון דער מוטער, פאדערענדיג ירושה, א געחלומטע ירושה, וואס איז געבוירען געווארען אין דער פאנטאזיע פון א שיכור, ווייל דער פאטער האט זיי בלויז איבערגעלאזט אייניגע חובות, וועלכע זיי האבען געסילוקט נאך גרויזאמע אנשטרענגונגען. די סצענע פלעגט זיך שטענדיג ענדיגען מיט א סקאנדאל און טעאדאר פלעגט אוועק שרייענדיג די גרעסטע בעליידיקונגען דער מוטער און דעם ברודער. אנ׳אנדערש מאל פלעגט ער זיך אריינשלייכען שטיל, ווען דער לעצטער איז נישט געווען און מיט חניפהלעך און הבטחות אויסנארען א פאר פעזעס ביי דער שוואכער מוטער, וועלכע האט שטענדיג געטרוימט איהם אויסצובעסערען. די ענטוישונג האט נישט פערזאמט צו קומען; ס׳האט נישט געפעהלט, ווער עס זאל איהר ברענגען די ידיעה צו האבען געזעהען איהר זון דארט און דארט שיכור... לוקאס, האט נישט געקוקט אויף זיינע יונגע יאהרען, זיך בעדארפט אימפאנירען יענעם גרויסען בחור. איינמאל ווען דער דאזיגער האט געדראהט דער מוטער, האט דאס קינד, א בלינדער פון צארן געווארפען זיך אויף איהם מיט די פויסטען. אייניגע שכנים האבען זיי בעדארפט צונעמען, ווייל יענער האט שוין פון כעס נישט געזעהען און האט איהם ברוטאל געשלאגען. פונדעסטוועגען, האט איהם דאס גענוג אפגעהאלטען, ס׳האט איהם געוויזען די ענערגיע פון זיין קלענערען ברודער און ער האט זיך ענטשלאסען צו ווייזען זיך אין דער היים, ווען דער לעצטער איז נישט געווען. ער האט פערשטאנען אז מעהר ווי מיט געשרייען, וועט ער אויסנארען עפעס א דאנק דער צערטלעכער שוואכקייט פון דער מוטער און אזוי שוין צוויי חדשים, זינט עס האט פאסירט די סצענע פון געשלעג, האט לוקאס נישט געהערט רעדען פון זיין ברודער. די מוטער האט פאר איהם בעהאלטען זיינע וויזיטען.

יענע נאכט, איינמאל אין א שבת, האט זיך דאס יונגעל אומגעקעהרט פריהער, ווי געוועהנליך און האט געטראפען די מאמען וויינענדיג. ער האט זיך אלץ פארגעשטעלט: ס׳איז געווען די ארבייט פונ׳ם פערלוירענעם עלטערען ברודער. דאס איז עס געווען. יא, אזוי ווי ער האט איהר געכאפט וויינען, האט זי איהם דערצעהלט, וואס ס׳איז געשעהען: טעאדאר איז געווען, מעהר שיכור, ווי שטענדיג, ער האט פון איהר געפאדערט די ירושה, ר׳האט איהר געשריען גאנעבטע און ענדליך נישט געפינענדיג, וואס אוועקצוטראגען, ווייל קיין זאך, וואס זאל האבען עפעס א ווערט האט זיך נישט געפונען אין דעם אויסגעהוילטען צימער, כמעט אן מעבעל, — האט ער געכאפט די ביבעל, די אלטע ביבעל, וועלכע איז געווען פון די זיידעס און וועלכע די מאמע האט אזוי ליב געהאט און ער איז אוועק מיט איהר. זיכער האט ער זי פערטאכלעוועט אין א געשעפט פון אלטע ביכער. ד׳ מוטער האט ווידער אנגעהויבען וויינען און לוקאס, ערנסט, ווי א מאן, מיט צונויפגעצויגענע ברעמען, ווי א זעהר בעזארגטער מאן האט אנגעהויבען ארומשפרייזען.

ער האט געטראכט: ס׳איז אומבעדינגט נויטיג אויסצולייזען די ביבעל. אויב זיין מאמע האט געוויינט, א מעהר אומגליקליכע, ווי שטענדיג, איז עס געווען בלויז איבער דעם פערלוסט. לוקאס האט געוואוסט, וואס ס׳האט בעדייט פאר׳ן הארץ פון זיין מאמען יענע ביבעל, די פערגעלטע שוין, מיט אפגעריבענע בלעטער און פון א זעהר אלטער אויסגאבע. דאס בוך, פון וועלכען זי האט זיך אויסגעלערנט לייענען קען מען זאגען און האט געהערט צו איהרע זיידעס, האט בעדייט אנ׳אוצר פון ליבע זכרונות, פון אומפערגעסליכע געפיהלען. און איצט, שוין כמעט ביי דער ענדע פון איהר לעבען, פון איהר צוברעכען ארים און אלמנה־לעבען, פערלירען יענץ בוך פון איהר קינדהייט, פון איהר יוגענט; יענעם עדות און חבר פון איהרע פערבארגענסטע געפיהלען!.. לוקאס האט פערשטאנען, וואס ס׳האט בעדייט דער פערלוסט פאר דער מוטער. זיכער האט זי געפיהלט, ווי עס רייסט זיך איהר עפעס אפ דערזעהענדיג איהר ביבעל אין דער האנט פונ׳ם אויסוואורף, וועלכער איז געלאפען איהר פערקויפען. לוקאס האט אויף זיך גענומען איהר צוריק צו דעראבערען און ער איז ארויס אויף דער גאס זוכען זיין ברודער, ער האט שוין געוואוסט, וואו איהם צו געפינען. אין שטענדיגען קאפע, מיט גוטע ברידער. דארט האט ער איהם געפונען. דערזעהענדיג איהם אריינגעהען, האט טעאדאר זיך אויפגעשטעלט און אויפהויבענדיג ס׳גלאז, האט ער איהם א געשריי געטון:

— אויב דו קומסט מיר זאגען מוסר וועט דיך קאסטען טייער: כ׳וועל דיר צושפאלטען דעם קאפ מיט דעם דאזיגען גלאז!

לוקאס האט איהם רוהיג אנגעקוקט און האט א זאג געטון:

— האסט פערקויפט די ביבעל?

— יא, יא! כ׳האב איהר פערקויפט! האט געשריגען דער אנדער׳ער, — איך האב איהר פערקויפט, ווייל כ׳האב בעדארפט געלט, וואס איז?

— גארנישט, האט געענטפערט לוקאס. וואו האסטו איהר פערקויפט?

— דארט, אין דער בוכהאנדלונג, וואס איז ביים זייט, קאנסט איהר נאך קויפען, כ׳האב איהר ערשט געזעהען אין שוי־פענסטער.

— פאר וויפיל האסטו איהר פערקויפט?

— פאר פיר פעזעס.

לוקאס האט זיך אויסגעדרעהט און איז ארויס. פיר פעזעס? ס׳איז נישט קיין אומדערגרייכבארע סומע און פאר פיר פעזעס האט יענער אומגליקליכער פערשאפט אזעלכע יסורים דער ארימער מאמען!... דער יונגעל איז געלאפען אין בוכהאנדלונג, ער האט געקוקט אין אנגסט, יא! דארט איז געלעגען די אלטע ביבעל אונטער א קרישטאל, קוקענדיג אויף איהם, האט געטראכט לוקאס, גלייך זי וואלט איהם געזאגט: נעהם מיך צו, נעהם מיך צו!

יא, אבער מ׳האט בעדארפט קריגען די פיר פעזעס. פיר פעזעס? ניין, זיכער וואלט זי איצט דער בוכהענדלער פערקויפט פאר פינף. ביי וועמען זיי בעטען? ווי אזוי זיי בעטען? נאך וואס זיי בעטען? ס׳אט איהם אזוי דערנידריגט צו דארפען מודה זיין דעם אמת! געהען צום אויפזעהער פון הויז למשל און איהם זאגען: „מיין ברודער, דער שיכור האט צוגענומען דאס בוך, וועלכעס מיין מאמע האט אזוי ליב, דארף איך פינף פעזעס עס אויסצולייזען, איהר זעהט דאך, ווי זי ליידט“... דער אויפזעהער פון הויז, וואס איז געווען א גוטער מענש, וואלט זיי איהם געליען; אבער ווי אזוי זאגט מען עס איהם? האט ער דען נישט בעהאלטען דעם אומגליק פון זיין ברודער? ער איז געקומען אהיים און האט דערצעהלט דער מוטער, וואס ער האט זיך דערוואוסט, ווי פרעהליך עס איז געווארען די אלטע! צוריק בעקומען די ביבעל! זי האט בלויז פערמאגט דריי פעזעס; זי האט זיי איהם אוועקגעגעבען. א שכנה האט איהם געליהען די אנדערע צוויי פעזעס און לוקאס האט זיך געלאזט אין דער בוכהאנדלונג, ווייל זיין מאמע האט איהם אונטערגעאיילט:

— לויף, לויף, קינד, לויף; זאל נישט געשעהען, מ׳זאל פערקויפען מיין ביבעל, לויף, לויף...

כמעט אן אנ׳אטעם איז לוקאס געקומען צום שויפענסטער פון דער בוכהאנדלונג און ער האט ווידער גענומען קוקען אנ׳אומרוהיגער. אך, האט ער א זיפץ געטון, דארט איז געווען די ביבעל. ער איז אריין, א מאן, אנ׳אלטער שוין, איז צו איהם צוגעגאנגען.

— וואס ווילט איהר, יונגערמאן?

— יענע ביבעל, וואס איהר האט אין שוי־פענסטער, האט געענטפערט לוקאס. דער בוכהענדלער איז איהר געגאנגען נעמען און האט איהר געבראכט.

— וויפיל קאסט זי? האט געפרעגט דאס יונגעל, בעת ער האט ארויסגענומען די אסיגנאציעס פון קעשענע.

— פופצען פעזעס — האט געענטפערט דער בוכהענדלער.

— פופצען פעזעס! פופצען פעזעס? האט בעבאלאמוטשעט לוקאס א דערשראקענער; — פופצען!

— יא, פופצען פעזעס! — האט בעשטעטיגט דער מאן.

לוקאס איז געבליבען א רגע שטיל. דער אלטער האט איהם בעטראכט. ענדליך האט ער ארויסגעשעפטשעט:

— ס׳גענוגט מיר נישט קיין געלד און האט זיך אויסגעדרעהט, א צוטומלטער, גרייט אוועקצוגעהען.

אבער צוקומענדיג צו דער גאסען־טיר האט ער זיך פערהאלטען. דער בוכהענדלער, וועלכער האט איהם נישט אויפגעהערט צו בעטראכטען, האט איהם געזאגט:

— וויפיל האט איהר?

— פינף פעזעס.

— פינף פעזעס נישט מעהר? ס׳איז ווייניג. ס׳פעהלען צעהן פעזעס.

(סוף מארגען).

יוד. שוישפילער־פעראיין אין פוילן
דירעקטאריאט
פון די פאראיינס־טעאטערן
בעפולמ. דיר. פאר לאדז: שטעקפערער. לייטער: א. בעומען

לאדז. יוד. קאמער־טעאטער
בילעטער אין ווייסען זאל
„מאנטייפעל זאכאדני 43“
„ארארט“
קינסטל. לייטער: משה בראדערזאן.

היינט, זונטאג, דעם 4 יאנואר
2 פארשטעלונגען
אנהויב 7.45 און 9.45 אין אוונט,
ווער מיר גוטס ג׳נט

פראגראם: 1) פראלאג, 2) ומירות, 3) די שמטע, 4) וויבען זאכען. 5) קישקעלעך גדולות, 6) יודען וויגען, 7) דער וואוישנער אורח, 8) אין א שיך־געשעפט. 9) אהר׳קע, 10) רויזען־ליה, 11) נישט־גוט, 12) אגזער מענאשעריע, 13) קארט־גרענדע, 14) אין זאקאפאנע.

אנסאמבל לויטן א. ב. פריער: זיסעל־גירל, מ. ד׳לסקא, יאלא זילבערמאן, שיינע מרים, משה פעטערמאן, אלא שליפקאוויטש. מצוער: מ. אלטמאן, ש. גאלדשטיין, ש. דזשיגאן, מ. קאן, י. ריינגלאס, י. שומאכער, י. שיפער.

עקספטען: י. ל. פרץ, מ. ב ארארזאן, דער טונקעלער, א. קאצנעלסאן.

מוזיק: ה. רובין, א. בינגעלמאן און פאלקס־מאטיוען!

דעקאראציעס און קאסטיומען: י. צרוויגער, טענץ איינגעשטעלט דורך אירענא פרושיצקא. מוזיק־לייטער—ה. רובין, רעזשי—דזשיגאן שומאכער. בינע־איינסעקטאר—מ. קא׳, ליכט־עפעקטען—יערא.

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון: 11 — 2 בייטאג און פון 5 אוונט. שבת און יום־טובים א גאנצען טאג

זאל פילהארמאניע

זונטאג, דעם 11־טען יאנואר, 8.30 אוונט 2־טער גרויסער קאנצערט פון
חיה׳לע גראבער
געוו. שוישפילערין פון מאסקווער „הבימה“
אין ליד און דראמע:
קינדער־לידער
פאלקס־בילדער
גאס און גנבים־לידער
חסיד׳ישע נגונים.
ביים קלאוויר: איגנאצי ראזענבוים.
בילעטען צו בעקומען ביי דער קאסע פון זאל פילהארמאניע.

ארטיקעל 92 פון געזעץ וועגן אומזאץ-שטייער

צי קען מען צונעהמען פרעמדע זאכען פאר דעם דאזיגען שטייער?

דער ארטיקעל 92 פון געזעץ וועגן אומזאץ-שטייער לויטעט בפירוש: „דער מלוכה'שער אינדוסטרי-שטייער געניסט פון דעם געזעצליכען פארדעכט בעפרידיגט צו ווערען פון דעם גאנצען פערמעגען, וואס געהער צום געשעפט און וואס איז בעשטייערט מיט דער דאזיגען שטייער".

דער דאזיגער ארטיקעל איז דער שארפסטער פונקט בכלל, וואס ס'געפינט זיך אין דעם דאזיגען געזעץ אין מיר מיינען, אז א ענליכען פארשריפט געפינט זיך נישט אין קיין שום שטייער-געזעץ, סיי אין פוילען און סיי אנדערשוואו.

וואס שייך די אינטערפרעטאציע פון דער דאזיגער פארשריפט, געהט זי נאך ווייטער און בילדעט דירעקט א אוניקום אין דער יורידישער וויסענשאפט. אויפ'ן סמך פון דעם ארטיקעל מיינט דער שטייער-אמט, אז ער האט דאס רעכט צו פענדען פאר פערלעגענעם שטייער פרעמדע געגענשטענדע, וואס געפונען זיך אין דעם דאזיגען געשעפט, ווי למשל קאמיס-סחורות און ער מיינט אויך, אז ער קען פענדען פאר דעם פערלעגענעם שטייער א סוחר, וועלכער האט איבערגענומען דאס לאקאל פון א אנדערען סוחר סיי מיט סחורה און אפילו מיט לעדיגע ווענד, וועלכער פיהרט איצט א האנדעל פון א גאר אנדערע בראנזשע.

אזוי ווייט געהט די דאזיגע אינטערפרעטאציע און דאס נישט נור טעארעטיש, נור זי ווערט אויך כסדר פראקטיש דורכגעפיהרט.

דאס העכסטע געריכט אין ווארשא האט געפסק'ענט נאך אין יאהר 1928 צ. 640/28, אז דער דאזיגער שטייער האט דאס פאררעכט אין דער עקזעקוציע פאר דעם פערזאץ-רעכט פאר דירה-געלד, נישט רעדענדיג פון קראנקען-קאסעס וכדומה.

אז א סוחר האט צופעליג איבערגענומען א לאקאל אין וועלכען דער פריהערדיגער בעזיצער האט געהאנדעלט און איז שולדיג געבליבען שטייער, האט דער שטייער-אמט געפענדעט דעם נייעם סוחר פאר דעם פערלעגענעם שטייער.

עס שטעלט זיך איצט די פראגע: צו אזא מין אינטערפרעטאציע איז ריכטיג?

מען מוז אויך געדענקען, כדי דעם גאנצען ענין גוט צו פערשטעהן דעם ארטיקעל 36 פון דעם דאזיגען אומזאץ-שטייער-געזעץ אין וועלכען עס פערגעסען ליידער די פעראינטערעסירטע קרייזען.

לויט דעם דאזיגען ארטיקעל קען א סוחר איבערנעהמען א לאקאל שוין מיט דעם פאטענט פון דעם אלטען סוחר אין פערלאנגען בלויז פון דעם שטייער-אמט אין משך פון א חודש, אז דער שטייער-אמט זאל מאכען א צושריפט אויף דעם פאטענט, דאס ער איז איצט דער אייגענטימער פון פאטענט, דער נייער סוחר.

דער שטייער-אמט וועט די דאזיגע צושריפט מאכען אונטער דער בעדינגונג, אז אויב דער נייער סוחר וועט בעצאהלען די פערלעגענע שטייערען פון אלטען סוחר. אויב יענער איז אזעלכע שולדיג.

צו דעם האט געפסק'ענט דער העכסטער געריכט אין ווארשא נאך אין יאהר 1926 ר. וו. 1073/26, אז פאר דעם שטייער-אמט איז איבערהויפט נישט פארהאן קיין ענדערונג אין לאקאל בנוגע א פרישען סוחר ווי לאנג דער אלטער פערלעגענער שטייער איז נישט בעצאהלט די דאזיגע אידעע איז פערבליבען ביז היינט. דאס זעלבע געריכט האט אין דעם זעלבען פסק-דין ארויסגעזאגט די מיינונג, אז סחורה, וואס געפינט זיך אין דעם נייעם געשעפט קען געפענדעט ווערען פאר דעם אלטען שטייער אזוי גוט ווי פאר דעם נייעם.

מיר מוזען בעמערקען, אז אלע די דאזיגע אינטערפרעטאציעס זענען פאלשע און נישט בעגרינדעט זענען די פּאזיציטיגע אורטיילען אין דעם דאזיגען ענין. און פאר אלע מאל מוז געזאגט ווערען, אז פאר שטייער קען נאר געפענדעט ווערען די סחורה, וואס איז א אייגענטום פון דעם בעטרעפענדען שטייער-צאהלער. מיר מוזען בעטאנען, אז אין די לעצטע צייטען האבען אנגעהויבען דער העכסטער געריכט און אויך די שטייער-אמטען אנדערש צו אינטערפרעטירען די דאזיגע פארשריפט. קודם כל האט דער העכסטער געריכט אין יאהר 1927 ר. וו. 606/27 גע'פסק'ענט, אז פאר דעם פערלעגענעם שטייער איז נישט פערענטווארטליך די סחורה, וואס האט גישט געהערט צו דעם געשעפט דעמאלס, ווען מען האט אנגעהויבען צו פיהרען די עקזעקוציע, ווייטער איז געגאנגען דער פסק-דין פון דעמזעלבען יאהר ר. וו. 1725/27, וואס האט ארויסגעזאגט די מיינונג, אז אויב א נייע פירמע, וואס האט איבערגענומען דעמזעלבען לאקאל, וואס די אלטע און האט ביים איבערנעהמען זיך נישט אויסדריקליך פערפליכטעט צו בעצאהלען די פערלעגענע שטייערען פון דער אלטער פירמע, איז די נייע פירמע נישט פערפליכטעט צו בעצאהלען די דאזיגע שטייערען, הגם אין דער נייער פירמע געפינט זיך אלס שותף דער אייגענטימער פון דעם אלטען געשעפט.

דער העכסטער געריכט אין ווארשא אינטערפרעטירענדיג כסדר בעסער און לאיאלער די אויבענדערמאהנטע פארשריפט האט גע'פסק'ענט אין יאהר 1928 ר. 4372/26, אז דער ארטיקעל 92 פון דעם אומזאץ-געזעץ געפינט בכלל נישט קיין אנווענדונג, וואס איז שייך צו אינדוסטרי-אונטערנעמונגען און פרייע געווערבע.

אין יאהר 1930 ר. וו. 1223/29 האט ארויסגעגעבען דער העכסטער געריכט א זעהר וויכטיגען אורטייל: אויב א סוחר האט איבערגענומען 4 לעדיגע ווענד פון דעם אלטען געשעפט און ער קען דאס בעווייזען, איז ער בכלל נישט פערפליכטעט צו צאהלען די פערלעגענע שטייערען פון דעם אלטען סוחר. א טויט קלאפ האט דער ארטיקעל 92 געקראגען דעם 21-טען דעצעמבער 1930. אין דעם דאזיגען טאג האט דאס פינאנץ מיניסטעריום ארויסגעגעבען א צירקולאר, וועלכען יעדער סוחר דארף געדענקען: D V 18214/1, אין וועלכען דאס מיניסטעריום ערקלערט די שטייער אמטען, אז דעם אומזאץ-שטייער קען מען נאר מאהנען פון געגענשטאנדען, וואס זענען א אייגענטום פון דעם שטייער-צאהלער און נור אזאלכע געגענשטאנדען קען מען פענדען. אלזא אויף דעם סמך פון דער דאזיגער פארשריפט קען מען מעהר נישט פענדען קיין קאמיס-סחורה, אבער מען קען פענדען סחורה, וואס דער סוחר האט געקויפט, נאר ער האט זי נאך נישט בעצאהלט, ווייל לויט דעם ציוויל-געזעץ הייסט דאס שוין אייגענע סחורה.

אזוי ארום האט דער ארטיקעל 92 פון דעם אומזאץ-געזעץ דורכגעמאכט א זעהר וויכטיגע עוואלוציע לטובת דער זיכערקייט פון דעם האנדעל. היינט בעדארפען שוין נישט סיי אינלענדישע סיי אויסלענדישע סוחרים קיין מורא האבען, אנציפערטרויען זייער סחורה אין קאמיס פוילישע סוחרים, ווייל עס האט געדראהט די געפאהר, אז מען וועט די דאזיגע סחורות אוועקנעהמען פאר פערלעגענע אומזאץ-שטייער.

ד"ר ח. באלסען.

דער טויטער האט איהם אויפגעפאדערט

ער זאל אומקעהרען דער אלמנה דעם חוב

א סענסאציאנעלע געשיכטע אין ווילנע

א סענסאציאנעלע געשיכטע ווערט היינט געבראכט אין די ווילנער צייטונגען.

אומגעפעהר מיט א יאהר צוריק איז אין ווילנע געשטארבען דער יודישער סוחר גאבשטיין, וועלכער האט איבערגעלאזט אן אלמנה מיט דריי קינדער אין א שווערער מאטעריעלער לאגע.

פרוי גאבשטיין האט געדענקט וועגען דעם, אז קורץ פאר'ן טויט האט איהר דער מאן דערקלערט, אז דער היגער סוחר ג. קומט איהם א סומע פון פינף טויזענד גילדען.

דעריבער נאך שלושים איז די אלמנה געקומען צו ג—ן און אויפגעפאדערט איהם ער זאל איהר בעצאהלען די 5 טויזענד גילדען, וואס ער איז שולדיג געבליבען איהר מאן.

ג. האט איהר דאן דערקלערט, אז זי האט א טעות, מחמת ער האט רעגולירט זיין חוב נאך פאר דעם איידער איהר מאן איז געשטארבען.

היות קיין זאכליכע בעווייזען, ווי וועקסלען קוויטונגען וכדומה האט זי נישט געהאט האט די אלמנה נישט געקאנט מאנען ביים ה' ג. די געלד אויף אן אנדער אופן:

ווי ס'ווייזט אויס אבער האט ה' ג. שטארק געליטען פון געוויסענסביסען.

ביינאכט פלעגען איהם פערפאלגען קאשמארען. צו הלום פלעגט איהם אפט קומען זיין פערשטארבענער שותף און פאדערען פון איהם ער זאל אפגעבען זיין פרוי די 5 טויזענד גילדען, וואס ער איז געבליבען שולדיג.

נישט איינמאל פלעגט ג. געבען זיך א ווארט צו רעגולירען דעם חוב דער אלמנה אבער ווי נאר די נאכט פלעגט אוועקגעהען פלעגען די קאשמארן פערשווינדען און ג' פלעגט פערגעסען אן זיין בעשלוס אומצוקעהרען די אלמנה די 5 טויזענד גילדען מיט עטליכע טעג צוריק איז ג. געווען אין פאלקס טעאטער אויף א פארשטעלונג פון נסיון.

ארויס איז ער געגאנגען איינער אליין. אין דעם מאמענט, ווען ער האט זיך געפונען אויפ'ן צווייטען גארען פון די טרעפ וואו ער וואוינט, האט ער פלוצלונג דערהערט אויף די טרעפ טריט פון אן'אראפגעהענדיגען מענשען.

א קאלטער שוידער האט דורכגענומען זיין לייב, ער האט נאך נישט געזעהען דעם מענשען, נאר ער האט גוט דערקענט די טריט פון זיין געוועזענעם שותף גאבשטיין, וועלכער איז שוין געשטארבען מיט א יאהר צוריק.

מיט אן'אויסגעשריי פון שרעק איז ג. אראפגעפאלען פון די טרעפ און איז געבליבען ליגען א געחלשטער.

דער געשריי או דער טומעל האט אויפגעוועקט עטליכע שכנים.

ווען די שכנים זענען ארויס אויף די טרעפ האבען זיי דארט געפונען ליגען ג—ן א געחלשטען.

מען האט איהם גלייך אפגעמינטערט, ווען ג. איז געקומען צו זיך האט ער דערצעהלט, אז ער האט געזעהען אויף די טרעפ זיין פערשטארבענעם שותף — גאבשטיינען, וועלכער האט געקוקט אויף איהם מיט א מאדנעם בליק.

אויף מארגען איז ג. געקומען צו דער אלמנה און אפגעגעבען איהר 1000 גילדען.

דאס רעשט האט ער צוגעזאגט אויסצוצאהלען אין א קורצער צייט.

בוכהאנדלונג, בערלינסקי

נוצט אויס די געלעגענהייט!

10 בענדער אנאטאל פראנס פריהער 75 זל. יעצט נאר 25, גנארג פינק מיך הונגערט אנשטאט 9 נאר 4.50 אויך קען מען בעקומען

אלע אויסגאבען פון קאאפעראטיוו ביכער, קלעצקין, קולטור ליגע, בזאזא, יאטשקאווסקיס פאפולערע ביבליאטעק, גיטלין, גאלדפארב און אלע אויסלענדישע אויסגאבען, אמעריקאנער און בערלינער אויסגאבען, א ספעציעלער אויסוואהל פון פיעסען און בילדער

צו בעקומען

אלטשטאט 12 אין הויף ביי ג. בערלינסקי

ווען יענטע זאל מעגען שילטען...

שטיפעריי — פון ב. קאווגער

האט זיך יענטע מיינע צויענטעוועט אזוי געריכט ווי זי קען און אזוי הויך ווי זי קען:

— מענדעל, וואס וועט זיין דער סוף? עס נעמט דאך גאר נישט קיין עגד צו די צרות, וואס איז דאס געווארען מיט דער גאלדענער מדינה? די צייטען ווערען ערגער, די ברעד-לאינס — לענגער, דער הונגער — גרעסער און די ליידען — טיפער, שרעקליכער.

זומער, אין די היצען איז נאך די צרה נישט אזוי גרויס; ס'איז הייס, זיצט מען אין דרויסען, שלאפט מען אויף די דעכער, אין די פארקס, אויף די ברעגעס פון ים, די וועלט איז גרויס און גראם, גיט מען זיך אן עצה. אבער היינט, ווינטער, ווען ס'איז קאלט און גאס און חושך, און אויף דירה-געלט איז נישטא, און קיין עסען איז נישטא, און קיין קלייד און קיין שיך איז נישטא, און שטעהען אין די ברעד-לאינס האט מען נישט קיין כח און קיין פיס, און מען שעהמט זיך טאקע אויך, ווייל איך וויסען, וואס וועט זיין דער סוף? ווי לאנג קען עס אזוי אנהאלטען? און זאגען אז אנקעל שמואל איז טאקע ארונטער פון זיין גדולה, קען מען אויך נישט, מחמת איך האב געהערט זאגען, אז מענשען געהען נאך אין דער אפערא, אין טעאטערס, אין רייכע קאבארעטען, צו גרויסע קאנצערטען, אלע רעסטאראנען זענען געפאקט, מענשען, רייכע, פאהרען אויף די שיפען אין ווארימע לענדער, אין איטאליע, אין פלארידא, אין קאליפארניע; הייסט עס, אז אנקל שמואל איז נאך נישט בענקראט; אויב אזוי, סא וואס זשע זענען אזוי פיל מענשען אויף געהאקטע צרות? און ווער — דוקא די ארבייטער; דוקא די, וואס שאפען און בעשאפען כל טוב אויף דער וועלט.

איז דאס נישט א פערברעכען?

— יענטע — זאג איך — אויב דו ביסט שוין פארטיג, וויל איך אויך געמען דאס ווארט; איך האב אויך עפעס צו זאגען.

— איך בין נאך נישט פארטיג, מענדעל. איך וויל איצט טאקע רעדען וועגען דיר, וועגען דיין ארומשלאנדערען פוס־און ־ פאס אין די גאסען. איז דאס א תכלית פאר אזא מענשען ווי דו? דאכט זיך, נישט קיין נאר, א מענש מיט שכל, מיט פערשטאנד, נישט קיין קראנקער, מען קען זאגען א געזונטער, נאך צו געזונט; א מענש מיט אזא גרויסער בעקאנטשאפט, א מענש מיט א נאמען און... און.... דו דרעהסט זיך ארום שוין באלד א האלב יאהר ווי א נעכטיגער, נישט דו שטארבסט, נישט דו לעבסט; נישט דו פערדינסט, נישט דו פערדינסט נישט; מ'עט דאך אזוי אויסגעהען; אויף ווען ווארסטו? אויף וועמען? מיר געהען דאך שוין אויס ווי די יאהרצייט ליכט. פאר דער דירה איז מען שולדיג, סא וואס זשע וועט זיין דער סוף? הא? אדרבא, זאג?

יענטע האט זיך צו־הוסט, האב איך זיך דערווייל בענוצט מיט דער צייט:

— אבער אקעגען וואס האלטסטו פאר מיר די הייגטיגע דרשה? אין וועו האט פאר מיר, נייעס? דאס וואס דו ווייסט, ווייס איך הונדערט מאל מעהר; אבער די פראגע איז: וואס קען איך טאן? איך בין דען דער איינציגער אויפ'ן יאריד? אזעלכע ווי איך זענען פערהאן אפשר דריי מיליאן. ווער קען זיי איבערצעהלען? מען מוז הארטען און זיך דערוויל מוטשען...

— מענדעל, דו האקסט א טשייניק! ס'איז נישטא וואס צו זעהען און וואס צו הערען.

— איך האב נישט קיין פלאן, יענטע. איך וויס זיך נישט צו־וואס צו נעמען.

— אבער איך האב א פלאן!

— לאמיר הערען.

— איך זאג, אז דער היינטיגער אומגליק נעמט זיך דערפון, וואס יעדער ארבייטער, אדער געשעפטסמאן, ווארט אויף זיין געשעפט. למשל, די שניידערס ווארטען עס זאל ווערען ארבייט ביי שניידעריי; די סטאלארעס — ביי סטאלעריי; די בלעכערס — ביי בלעכעריי, און אזוי ווייטער און נאך ווייטער.

פארוואס זאל מען דוקא ווארטען אויף דער זעלבער ארבייט? אויב א שניידער האט נישט זיין ארבייט, זאל ער דערווייל ווערען א אינזשעניר, א שרייבער; א שוסטער, אויב ער האט נישט קיין ארבייט ביי זיין פאך, זאל ער דערווייל ווערען אן'אקטיאר, א חזן, א שוחט; א בלעכער האט נישט קיין ארבייט ביי בלעך, איז ער נישט חולה צו ווערען א דענטיסט, אן'אויגען־דאקטאר אדער א פריזיר.

אז מען וויל נאר מאכען א לעבען, קען מען; מען דארף זיך בלויז נעמען צו עפעס אנדערש.

איך האב געהערט זאגען, אז דער גרויסער פראפעסאר איינשטיין קומט אהער, וועט ער דאך זיכער דארפען האבען אימיצען, וואס זאל איהם ארויסהעלפען אין זיין ארבייט, דארפסטו זעהען צו קריגען אט א די שטעלע; אי ס'וועט זיין שעהן פאר דיר און פאר מיר; און דו וועסט גוט פערדינען.

— יענטע, דו ווייסט נישט וואס דו בעבעסט! נאר א יענטע קען אזוי רעדען! וואס וועל איך, מענדעל טעלעבענדע, טון ביי פראפעסאר איינשטיין? מען דארף דאך זיין א גרויסער מאטעמאטיקער, א קאפ־מענש, מען דארף האבען א בעגריף אין אסטראנאמיע; קורץ, מען דארף זיין כאטש א האלבער איינשטיין, אום צו קענען ארויסהעלפען דעם גאנצען איינשטיין.

— און ארומגעהען אהין א גילדען ביי דער נשמה איז בעסער? נישט קענען בעצאהלען דירה־געלד איז בעסער? נישט מאכען קיין לעבען איז בעסער? דאס בעווייזט, אז איך יענטע טעלעבענדע, האב אלעמאל געהאט רעכט, ווען איך האב געזאגט אויף דיר, אז דו ביזט א פוילער, א דר'ערד־ליגער; אז דו האסט בלויז א גרויס מויל און דאצאל!

האב איך זיך צולאכט; האט עס יענטע'ן שטארק פערדראסען; האט זי צונויפגעצויגען די ליפעלעך איהרע, די דינע, די בלויע ליפעלעך און זיי, מיט אמאל, ראפטאם אנ'עפען געטון און ארויס געשאסען ווי מיט א הארמאט:

— דיין טרייפענער גליק איז וואס איך טאר מעהר נישט שילטען, ווען איך זאל מעגען שילטען, ווען איך זאל קענען ברעכען מיין ווארט, וואלט איך דיר איצט דערלאנגט מיט'ן קופערנעם פענדעל אין קאפ און דיך געשיקט מיט'ן קאפ אין דר'ערד!

דו ביזט נישט בעוועט קיין לייט און וועסט נישט זיין קיין לייט!

ניַיער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

ניַיער פאלקסבלאט

זונטאג 4 טו טבת תרצ"א

יאנואר
זון-אויפגאנג 7.40
זון-אונטערגאנג 3.25

טאג-נאטיצען

הילף אין דער צייט

אין דער היינטיגער כראניק ווערען די לע־זער געפינען א נאטיץ, אז דער פינאנץ-אמט האט שוין אנגעהויבען צו קאנטראלירען אויב די היגע סוחרים האבען שוין אויסגעקויפט זייערע פאטענ־טען און אז אין פערלויף פון ערשטען טאג האבען די קאמיסיעס צוזאמענגעשטעלט 76 פראטאקאלען.

לויט די היגע אינפארמאציע'ס זענען ביז איצט אין לאדז אויסגעקויפט געווארען קוים עט־ליכע און פערציג פ"אצענט פון דער צאהל פא־טענטען. דערביי זענען צווישען די פירמעס, וואס האבען די פאטענטען נישט אויסגעקויפט פערהאנען גאנץ אנגעזעהענע פירמעס, וואס ווערען גערעכענט פאר גוט-שטעהענדע.

אז די לאגע איז שלעכט איז פאר קיינעם קיין נייעס נישט, אז קיין מזומן געלט איז נישטא ביי קיינעם איז בעוואוסט.

אבער די גרעסערע סוחרים קענען זיך ווי עס איז אנ'עצה געבען. די לאגע פון די קליינ־הענדלער בפרט פון די מארק-און טארג-שטעהער איז דאגעגען ממש קאטאסטראפאל און אהן אויס־גאנג. א פאטענט קאסט 45 זל' און זעלטען ווער פון די דאזיגע „סוחרים" איז אימשטאנד אהן א הילף מ הצד די דאזיגע סומע זיך צו פערשא־פען און אויסקויפען דעם פאטענט. וועגען נישט אויסקויפען דעם פאטענט קען קיין רייד נישט זיין, און אויב מ'האט געקענט פריהער רעכנען וועגען א געוויסער פראלאנגאציע, איז עס אויך איצט אפגעשאפען. דער פינאנץ אמט וויל נישט וויסען פון קיין שום זאכען און אויב ס'איז נישטא קיין פאטענט, ערלויבט ער נישט צו האנדלען, מען בעשטראפט נאך. דער „גביר", וואס האט נישט אויף קיין פאטענט, ווערט נאך מוזען בעצאה־לען די שטראף אלס צוגאב. די גאסען-הענדלער דראהט נאך צו דעם אלעם, אז זיי זאלען פערלי־רען דאס רעכט צו האנדלען אויף זייערע שטעלען.

אין דער צייט פון דעם שווערען קריזיס, וואס מיר לעבען איצט אדורך, איז וויכטיג איינצו־האלטען פאר די פערארימטע יו"ען זייער מעגליכ־קייט צו פערדינען אויף א שטיקעל ברויט.

די יודישע קהלה און דער רעטונגס-קאמיטעט מוזען זיך פעראינטערעסירען מיט דער שווערער נויט און פערהיטען פון א קאטאסטראפע די הונ־דערט קליינהענדלער, וואס זיי דראהט דער אונ־טערגאנג. מ'מוז אויף א וועלכען ס'אין אופן שאפען פאר זיי שטיצע אדער קרעדיט, כדי זיי זאלען קענען זיך דער'האלטען.

דאס מוז געשעהען גאלד, ווייל אין א פאר טאג ארום קען שוין זיין צו שפעט!

י. ה.

באנקראטען און רעגולאציעס

טעגליכע כראניק פון האנדעלס-געריכט

די פירמע „אדושעווסקא" קאאפעראטיוו פאר מלוכה־בעאמטע א. אנד. אויף 6 שערפיען נומער 1 איז ערקלערט געווארען פאר באנקראט. דעם 31 אקטאבער איז פארגעקומען א פערזאמלונג פון די קרעדיטארען וועלכע האבען אלס סינדיק אויסגע־וועהלט וויקטאר ראמאשקעוויטש. געגען זיין קאנ־דידאטור איז געווען נאר איין קרעדיטאר. דאס גע־ריכט האט די וואהלען בעשטעטיגט.

*

הלאדיסלאוו סילער, יאטקע און וואורשט־גע־שעפט (קשענזשי מלין 14) איז ערקלערט געווארען פאר באנקראט. אין אקטאבער איז פארגעקומען א פערזאמלונג פון די קרעדיטארען צו וועלכער ס'איז געקומען בלויז איין קרעדיטאר „באלעסלאוו נייגע־בויער מיט פרעטענזיעס אויף 173 זל. די פירמע האט פארגעשלאגען צו בעצאהלען די גאנצע 100 פראצ. אין 3 חדשים ארום. דאס גריכט האט דעם אפמאך בעשטעטיגט.

ער האט אנ'א'נגעזעצליך קינד אין לאדז

און קלויבט זיך חתונה האבען אין בריסק

מיט פיר יאהר צוריק האט זיך משה שליוועק פון סורעס א שניידער בעקענט מיט א מעדעל פון דאמביע און האט זיך מיט איהר שטארק בעפריינ־דעט. א צייט האבען זיי געוואוינט אין קאלא, וואו זיי האבען צוזאמען געארבייט, שפעטער זענען זיי ביידע אריבערגעפאהרען קיין לאדז. דא האבען זיי זיך אלץ נעהנטער בעפריינדעט ביז שליוועק האט דאס מיידעל פערפיהרט. ער האט איהר צוגעזאגט צו שטעלען א חופה כדי צו לעגאליזירען דאס קינד, וואס דארף געבוירען ווערען.

דערווייל האט שליוועק פערלוירען זיין ארבייט, האט איהם דאס מיידעל געגעבען איהרע אנגעזא־מעלטע זיבען הונדערט זל. אז ער זאל זיך, ווי ס'איז איינארדנען.

שליוועק האט צוגענומען דאס געלד און איז פערשוואונדען. אזוי איז אדורך א האלב יאהר דערווייל האט דאס מיידעל דא געבוירען דאס קינד און איז געבליבען עלענד, נישט וויסענדיג וואו שליוועק געפינט זיך.

איצט האט זי זיך דערוואוסט אז איהר „שאץ" געפינט זיך אין בריסק ביי זיינער א שוועסטער און איז געווארען א חתן פאר א מיידעל פון אשווע־טשין. .ווארענט איצט שליוועקא אז קיינער זאל נישט חתונה האבען מיט איהר פערפיהרער. דעם פאטער פון איהר קינד, וואס איז איצט 3 חדשים אלט און וועלכעס זי האט נישט קיין מיטלען אויסצו־האלטען.

ארעסטירט רויבער,

וועלכע האבען אויסגעפיהרט א רויב-אנפאל דעם 14-טען נאוועמבער

דעם 14־טען נאוועמבער אין אווענד, ווען די פערקויפערין קוקולסקא האט שוין געוואלט שלי־סען די טיר פון קאסטשענסקיס געוועלב איז אריינ־געקומען א פרוי און געבעטען 4 טשאסטעס. אזוי ווי ס'איז שוין געווען שפעט האט קוקולסקא פער־שלאסען די טיר און געגאנגען פערפאקען די טשאסטעס. די אומבעקאנטע האט דערווייל אומבע־מערקט געעפענט די טיר, ס'זענען אריינגעקומען 2 יונגעלייט, איינער פון זיי האט מיט עפעס דער־לאנגט קוקולסקא'ן איבער'ן קאפ און גענומען אויס־ליידיגען דאס געוועלב. דערווייל האט פון אינעווי־ניג אימיץ אנגעקלאפט. די רויבער זענען אנטלאפען און קוקולסקא איז געבליבען ליגען א פערחלשטע און פערבלוטיגטע. מ'האט זי אפגעפיהרט אין שפי־טאל, וואו זי איז פערבליבען א לענגערע צייט. ווייל מ'האט איהר געדארפט היילען פון דער נערווען־ערשיטערונג, וואס זי האט בעקומען .

לויט די סמנים, וואס די פאליציי האט געהאט האט זי פעסטגעשטעלט, אז דעם אנפאל האבען אויסגעפיהרט יאן גראלאך, דער זוהן פון סטרוזש אויף פיעטריקאווער 57, און יוזעף קלינקאווסקי (קאנ. שיסער־פולק נומער 8) גראלאך איז שוין געווען פערדעכטיג אין צורויבען א טעקע מיט געלד ביי פרוי פערסטער (פיעטריקאווער 41) אבער מען האט איהם בעפרייט צוליב מאנגעל אין בעווייזען. די פרוי וואס האט „געקויפט" די „טשאסטעס" איז געווען גראלאכס פרוי יאנינא. . אבער טראץ דעם, וואס די פאליציי האט פעסטגעשטעלט ווער ס' זענען געווען די אנפאלער האט מען זיי א לאנגע צייט נישט געקענט כאפען און מ'האט ווענען זיי פונאנדערגעשיקט שטעק־בריף בעכטען האבען אר־געגנטען פון דער אויספארשונגס־פאליציי בעמערקט ביי דער קאלישער באהן אלע דריי, בעת זיי האבען זיך געקליבען אריינזעצען אין פויזנער צוג. מ'האט זיי פערהאלטען און ביי זיי געפונען מכשירים אויף אויפצוברעכען קאסעס, רעוואלווערען א.א.וו. אלע דריי האבען געהאט אויסגעקויפטע בילעטען קיין פויזען, וואו זיי האבען זיך זעהט אויס געגרייט אויסצופיהרען אנ'איינברוך. מ'האט זיי אלע דריי אפגעפיהרט אין טורמע אויף קאפערניקא.

געשטארבען אין וואנע

(.) אויף וויסאקא 38 וואוינט מיט זיין פא־מיליע דער בעקאנטער פאבריקאנט פון מאשינען טווארדאוויטש. די פערגאנגענע נאכט האט זיך טווארדאוויטשעס זוהן העניק, א יונגערמאן פון עטליכע און צוואנציג יאהר זיך געמאכט א וואנע. ס'איז אדורך א שעה צייט מיטאמאל האט די דינסט בעמערקט, אז פו וואנע־צימער רינט ארויס וואסער. זי האט אנגעקלאפט אבער קיינער האט איהר נישט געענטפערט. זי האט דאן וועגען דעם מיטגעטיילט איהרע באלעבאטים וועלכע האבען אויך אנגעקלאפט און ווען זיי האבען נישט בעקו־מען קיין תשובה, האבען זיי אריינגערופען דעם סטרוזש, וועלכער איז דורכ'ן פענסטערל אריין אין וואנע־צימער און פון אינעווייניג געעפענט די טיר. ווען די עלטערען זענען אריין אין צימערעל, האבען זיי דערזעהען זיצען אין דער איבערפולטער וואנע, זייער העניק אהן בעוועגונג, פון קראן האט זיך געגאסען הייס וואסער און דאס וואסער האט גערינען איבער דער וואנע ארויס.

מ'האט ארויסגערופען א דאקטאר וועלכער האט פעסטגעשטעלט אז העניק איז טויט. טווא־ראוויטש האט געהאט א שוואך הארץ און פון צו הייסען וואסער איז איהם וואהרשיינליך נישט גוט געווארען או ונאך א לענגערען פערבלייבען אין וואנע מיט הייס וואסער האט ער בעקומען א הארץ שלאג.

זיך דערטרונקען א כלה-מיידעל

מארטא מאשנער, פון אלעקסאנדער, האט אין דער געזעלשאפט פון איהר פאטער און אלעק־סי בוכהארט, וועלכער האט זיך גערעכענט פאר איהר פאטער געגעסען אווענט־ברויט. אין מיטען אווענד־ברויט איז זי אויף א רגע ארויס פון שטוב און אין מעהר נישט צוריקגעקומען.

דער פאטער און חתן זענען ארויס איהר זוכען און ציפעליג בעמערקט, אז אין ברונעם שווימט ארום איהר קערפער. ס'זענען אנגעלאפען די שכנים און האבען דעם אומגליקליכען פאטער געהאלפען זי ארויסציהען פון ברונעם. מארטא איז שוין געווען טויט. די סבות פון איהר שריט זענען אומבעוואוסט. די פאליציי האט דערווייל פערהאפ־טען דעם חתן. ער איז א לאדזער, א זוהן פון רעסטאראציע־בעזיצער אויף ראקיטשייסקא.

אין אלעקסאנדער איז עס שוין דער דריטער פאל אין פערלויף פון א קירצער צייט, ווען עס ווערט בגאנגען זעלבסטמארד דורך דערטרינקען זיך אין א ברונעם.

2 סיים-נאמינאציעס פאר'ן דעפ. ל. מינצבערג

דעפ. ל. מינצבערג האט געקראגען צוגעשיקט פון זיין קלוב בע־בע א נאמינאציע אלס מיטגליד, פון דער בילדונגס קאמיסיע ביים סיים, און אלס פערטרעטער אין דער בודושעט־קאמיסיע.

ווי מען אינפארמירט אונז, זענען די רעכט פון א פערט־עטער פון קליב בע־בע דיועלבע, וואס די רעכט פון א מיטגליד.

גאזאווניע דראהט נישט צו בעלייכ-טען די גאסען מיט גאז

מאגיסטראט איז שולדיג פאר גאז 200,000 זל.

(–) אויף דער לעצטער זיצונג פון מאגיס־טראט איז בעטראכט געווארען די דראהונג פון דער גאזאווניע, אפצושטעלען די גאז־בעלייכטונג אין די גאסען, ווייל דער מאגיסטראט איז שולדיג פאר גאז 200.000 זל.

עס איז בעשלאסען געווארען אויסצוצאהלען דעם חוב ראטענווייז אין משך פון 10 חדשים.

דאס בעלייכטען די גאסען קאסט 40,000 זל. א חודש, איז בעשלאסען געווארען זיך צו פער־שטענדיגען מיט דער גאזאווניע וועגען רעדוצירען דעם פערברויך פון גאז פאר דער גאסען־בעלויכטונג.

בעגרעניצען דעם פערקויף פון אלקאהאל-משקאות

(ה) די לאדזער הענדעלס־קאמער האט בע־קומען פון מיניסטעריום דעם געזעץ־פראיעקט וועגען בעגרעניצען דעם פערקויף פון אלקאהאל־משקאות, כדי זי זאל ארויסזאגען איהר מיינונג וועגען איהם. דער פראיעקט זעהט פאר 22,000 קאנצעסיאנירטע אונטערנעהמונגען. איצט זענען פערהאן מעהר אזעלכע אינטערנעהמונגען, ארער זיי זאלען אלע בלייבען עקסיסטירען ביז זייערע קאנצעסיאנערען וועלען שטארבען אדער זיך אליין אפזאגען פון זיי.

די הענדעלס קאמער האט דעם פראיעקט צוגעשיקט די פעראינטערעסירטע פעראיינען, אז זיי זאלען זיך וועגען זיי ארויסזאגען.

היינט און פאלג. טעג!

גרויסער הומאריסטישער פראגראם!

פרעכטיגע קרעאציע פונ'ם הומאר-קעניג

HAROLD LLOYD

אין קלאנג-מייסטערווערק א. נ.:

פראכט פון געפאר

אנהויב אין געוועהנליכע טעג 4 אכמיטאג שבת, זונטאג און יום-טוב 2 א זייגער ביי'טאג

פאפולערע פרייזען.

ערשטער קלאנג-פילם-קינא-טעאטער אין לאדז

„SPLENDID"

נאר נאך היינט!

Jadwiga

SMOSARSKA

וועט זיך בעווייזען פערזענליך אין אלע סעאנסען אנ'ם ערשטען 100-פראצענטיגען פוילישען קלאנג-פילם

אויף סיביר

דאס געהערטע פיבליקום, וועלכע וועט זיין אנוועזענד או'פ'ן אויבינען פילם, וועט אנטרעפען א סעצע. און אנגענעהמע איבעראשונג אין דער פערזאן פון פרוי

Jadwiga Smosarska

וועלכע וועט זיין אנוועזענד אויף דער היינטיגער פארשטעלונג.

אנהויב פון די סעאנסען 4, 6, 8 און 10 אוו. פאספארט'ס, אויסער שטליבע, נישט גילטיג.

סחורות אויף קאָמי טאָר מען נישט ליציטירען

(ה) אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן מעמאָריאַל פון פערבאַנד פון די האַנדעלס־קאַמערן וועגען דער אויסטייטשונג פון הערכסטען געריכט, האָט איצט דאָס פינאַנץ מיניסטעריום אַרויסגעגעבען אַ וויכטיגע אויפקלערונג וועגען עקזעקוציע פון אומזאַץ־שטייער.

לויט דער דאָזיגער אויפקלערונג דאַרף דער מלוכה'שער אומזאַץ־שטייער געניסען בײַם אײַנקאַסירען פאָרצוג פונ'ם גאַנצען בעוועגליכען געשעפטס־פערמעגען, אויב דאָס פערמעגען איז אַנ'אײַגענטום פונ'ם שטייער־צאָהלער.

מען זוכט אין לאָדז פרעמדע גנבים

אין דער קאָנצעלאַריע פון גמינע אַמט אין שלעשין, קאָנינער פאָוויאַט האָבען זיך אַרײַנגעגנבעט גנבים און אויפגעבראָכען די קאַסע. זיי האָבען צוגענומען פון דאָרט 600 זל. אין דער קאַסע איז אויך געלעגען גאָלד, וואָס דער דאָרטיגער דענטיסט מאַרכוויצקי האָט געגעבען צו באַהאַלטען. די גנבים האָבען, זעהט אויס, דאָס גאָלד נישט בעמערקט.

די גנבים האָבען זיך רוהיג אָפגעגעסען און האָבען איבערגעלאָזט שאַכטלען פון שפּראָטען און רעשטלעך פון ברויט און וואורשט.

אינדערפריה האָט דער וואָזשני בעמערקט דעם אײַנברוך און האָט אַלאַרמירט די פּאָליציי. בעת דער רעוויזיע האָט די פּאָליציי געפונען דרײַ אויטאָבוס־בילעטען פון לאָדז קיין שלעשין. פון דעם דרינגט מען, אַז די אײַנברעכער זענען לאָדזער.

שמעון סאַפּירשטיין איז צופעליג דערשאָסען געוואָרען

זיין נישט פערזיכערטער רעוואָלווער האָט אין דער טאַש אויסגעשאָסען

(—) ווי בעוואוסט האָט מען, אין דער פּאַרינער וואָך געפונען אויף די טרעפּען פון הויז, פּאָלודניאָווע 31, אַ דערשאָסענעם, דעם 28־יעהריגען שמעון סאַפּירשטיין.

די פּאָליצייאישע אויספאָרשונג האָט פעסטגעשטעלט, אַז סאַפּירשטיין האָט זיך אויסגעגליטשט אויף די טרעפּען און איז געפאַלען און זעלבען מאָמענט האָט אויסגעשאָסען זיין רעוואָלווער, וועלכער איז געלעגען בײַ איהם אין טאַש. דער רעוואָלווער איז נישט געווען ווי געהעריג פערזיכערט און דאָס ציינגעל האָט זיך אָנגעדריקט אין אַ מעסערל, וואָס איז געלעגען אין קעשענע.

ZARZĄD
Telefonów Łódzkich
P. A. S. T.

podaje niniejszem do wiadomości, że poczynając od 1 stycznia 1931 roku,
została obniżona opłata wstępna
za przyłączenie do centrali i oddanie do użytku aparatu głównego i wynosić będzie 150 zł., zamiast obecnych 175 zł.

אַרבייטסלאָזיגקייט

50,500 אַרבייטסלאָזע אין לאָדז

אויפ'ן שטח פון מלוכה'שען אַרבייטס־פערמיטלונגס־אַמט אין לאָדז זענען אויפ'ן 3 יאַנואַר געווען פערערגיסטרירט 64 814 אַרבייטסלאָזע פון דעם בלויז אין לאָדז 50,528 אונטערשטיצונגען האָבען בעקומען 15,613 אַרבייטסלאָזע, פון זיי אין לאָדז — 12.650.

דורכ'ן אַמט האָבען בעקומען אַרבייט 38, אַרויסגעשיקט אויף אַרבייט 54.

דער אַמט האָט איצט 17 פרייע פּלעצער פאַר הויז דינער.

אַרבייטסלאָזע סעזאָן־אַרבייטער דעמאָנסטרירען פאַרן מאַגיסטראַט

(2) נעכטען פאָרמיטאָג האָבען זיך פאַר מאַגיסטראַט אָנגעהויבען זאַמלען גרופּען אַרבייטסלאָזע סעזאָן־אַרבייטער, וועלכע האָבען זיך געקליבען דעמאָנסטרירען אין צוזאַמענהאַנג דערמיט, וואָס זיי בעקומען נישט קיין שטיצע אין דער צייט פון טויטען סעזאָן.

אַ גרופּע מונדיר־פּאָליציי האָט צו קיין דעמאָנסטראַציע נישט דערלאָזט.

אַ בארג פערשיט אַנ'אַרבייטער אויף טויט

(א) מיכאַל גורניאַק פון בזשעזשינער 69 האָט געאַרבייט אויף דער באַהן בײַם גראָבען די זשוזשעליצעס. נעכטען, ווען ער האָט געאַרבייט 7 קילאָמעטער, הינטער ווידזעוו, האָט זיך דער באַרג אויסגעשיט און איז אַרויפגעפאַלען אויפ'ן אַרבייטער. 17 זיינע חברים, וואָס האָבען געאַרבייט מיט איהם צוזאַמען, האָבען זיך געוואָרפען איהם צו הילף, אָבער ווען זיי האָבען איהם אויפגעגראָבען, איז ער שוין געווען טויט. די פּאָגאָטאָוויע האָט פעסטגעשטעלט, אַז גורניאַק איז געשטאָרבען, ווייל די מאַסע האָט איהם צוגעדריקט און צובראָכען די הענד און פיס און די זשעבערס. גורניאַק האָט איבערגעלאָזט אַ פרוי מיט 2 קינדער.

אומגליק ביי דער אַרבייט

(2) קאַזשמערזש קאָס האָט בעת דער אַרבייט, זוליב אומפאָרזיכטיגקייט, אַרײַנגעריקט די הענד אין דער מאַשין, בעת דער אַרבייט. די גאַנצע האַנט איז בײַ איהם צודריקט געוואָרען. די פּאָגאָטאָוויע וועלכע איז אַרויסגערופען געוואָרען אין פאַבריק (פירמע שלאַיפער, מעלכיאָרסקי 21) האָט איהם ערטיילט די ערשטע הילף און אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

גנבות

(2) אין קעלער פון קאַזימיר זשיאַנק (קשיווע 2) האָבען זיך אַרײַנגעקריגען גנבים און אַרויסגעגנבעט שינקעס און וואורשט אויף 1100 זל.

פּאָליציי זוכט די גנבים.

ווען דער קשאַנדז פישינסקי איז אַרײַנגעקומען אין זיין וואוינונג האָט ער דאָרט געטראָפען אַ גנב. דער גנב האָט זיך איבערגעשראָקען, געכאַפּט מיט זיך בלויז אַ פלושענעם סיטוק און אַנטלאָפען.

אויף קילינסקי 36 האָבען גנבים אַרויסגעגנבעט וועש בײַ איציק מאַלינאָווסקי אויף 1000 זל.

בײַ ריטשאַ ד קיפּינסקי (ראָקאָמשינער 47) האָבען גנבים אַרויסגעגנבעט מלבושים א. אַנד. חפצים אין ווערט פון 2000 זל.

פּאָליציי זוכט די גנבים.

שטאָטישער ביודזשעט

(2) נעכטען איז אונטערן פאָרזיץ פון שטאָט־פּרעזידענט זשעמענצקי פאָרגעקומען אַ זיצונג פון מאַגיסטראַט, אויף וועלכען ס'איז בעהאַנדעלט געוואָרען דער ביודזשעט אויפ'ן קומענדיגען ביודזשעט־יאָהר. די לאַווניקעס האָבען רעפערירט זייערע ביודזשעטען און אַרום די רעפעראַטען זענען פאָרגעקומען וכּוחים. די וכּוחים זענען נישט פערענדיגט געוואָרען די פאָרטזעצונג וועט פאָרקומען מיטאָך.

מען קאָנטראָלירט שוין די פּאַטענטען

(—) פון פרייטאָג אָן ווערען שוין קאָנטראָלירט די אונטערנעהמונגען, אויב מען האָט אויסגעקויפט פּאַטענטען אויפ'ן יאָהר 1931.

צו די פּאַטענטען, וואָס ווערען ערשט איצט אויסגעקויפט, ווערט צוגערעכענט אַנדערטהאַלבען פּראָצענט.

עס זענען שוין געמאַכט געוואָרען מעהרערע פּראָטאָקאָלען פאַר נישט האָבען קיין פּאַטענטען.

אַנטי שווינדזוכט־טעג

היינט 12 אַ זייגער בייטאָג וועט אין לאָקאַל פון אימצאַ ד"ר זענראָווסקי האַלטען אַ פאָרלעזונג א. ד. ט. שווינדזוכט פון נאָז, האַלז און.

היינט 12 אַ זייגער בייטאָג וועט ד"ר טאָדעאוש מאַנילניצקי אין לאָקאַל פון שטעטישען קינאָ האַלטען אַ פאָרלעזונג א. ד. ט. „שווינדזוכט אין די קינדער־יאָהרען".

היינט 3 אַ זייגער בייטאָג וועט ד"ר מאַרגאָליס האַלטען אַ פאָרלעזונג אין ראַדיאָ א. ד. ט. „לאָדז אין קאַמף מיט שווינדזוכט".

מאָרגען 7,10 אין אָוונד וועט ד"ר מ. קאָן האַלטען אַ פאָרלעזונג דורכ'ן ראַדיאָ א. ד. ט. „קאַמף מיט שווינדזוכט אין מיליטער".

פערשידענעס

(2) אַלס ציטווייליגער לייטער פון 7־טען פּאָליציי־קאָמיסאַריאַט איז בעשטימט געוואָרען דער אונטערקאָמיסאַר יאַן נאָוויצקי פון וואַרשאַ.

באַנקראָטירט דייטשע פירמעס

(ה) די האַנדעלס־קאַמער האָט דערהאַלטען אַ רשימה פון אַלע דייטשע פירמעס אינ'ם קרייז פון פּוילישען גענעראַל־קאָנסולאַט, וועלכע האָבען באַנקראָטירט, אָדער בעקומען אַ געריכטס אויפזיכט פעראינטערעסירטע פּערזאָנען קענען די רשימה אַדורכזעהען און אָפשרייבען פאַר זיך די נויטיגע אינפאָרמאַציעס, טעגליך פון 11 ביז 1.

ענטדעקט געשמוגעלטען טאַבאַק

לאַלקעס זענען געווען אָנגעפילט מיט אויסלענדישען טאַבאַק

(—) אין גאָלדמאַנס געשעפט, גלובנאַ 62, האָט פּאָליציי געמאַכט אַ רעוויזיע און געפונען געשמוגעלטען אויסלענדישען טאַבאַק מיט וועלכען עס זענען געווען אָנגעפילט אַ גרעסערע צאָהל לאַלקעס.

די ווייטערדיגע פּאָליצייאישע אויספאָרשונג איז אין גאַנג.

פון געריכט

(אַ) דער פּרעזעס פון לאָדזער קרייז־געריכט ריכטער סט. בעלזשינסקי ווערט אַריבערגעטראָגען אויף אַ נייעם אַמט אין יוסטיץ־מיניסטעריום. פּרעזעס בעלזשינסקי פערנעמט זיין אַמט זייט מערץ 1926 י. אין לאָדז וואוהין ער איז אָנגעקומען פון לובלין. בעת זיין אַמטירען איז פערענדיגט געוואָרען דער בוי פונ'ם נייעם געריכטס בנין אין לאָדז.

(א) דער שטעטישער ריכטער אין מיעכאָוו מאַריאַן נערסאָן איז בעשטימט געוואָרען אַלס שטעטישער ריכטער אין לאָדז.

אַפּטייקען

היינטיגע נאַכט־דיזשורען

(2) ליינוועבער (פרייהייטס־פּלאַץ 2) האַרטמאַן (מלינאַרסקאַ 1) דאַנילעצקי (פּיעטרקאָווער 127) פערעלמאַן (ציגעל־גאַס 64) צימער (וואָלטשאַנסקאַ 37) וואָיטשיצקי (נאַפּיורקאָווסקי 27).

פילהאַרמאָניע

קאָנצערט־דירעקציע אַלפרעד שטרויך, טעלעפ. 213־84.

דאָנערשטאָג, דעם 8־טען יאַנואַר 1931 8.30 אָוענד

איין־און־איינציגער וויאָלין־רעציטאַל

— פון —

בראָניסלאַוו גימפּעל

(פיאַניסט פון וועלט־רוהם)

ביים קלאַוויר: קאַרל גימפּעל ביים קלאַוויר:

אין פּראָגראַם: Lalo, Symfonia Hiszpańska i Tartini Chauson ebuszy falla, Bloch, Paganini i inne.

בילעטען — אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע.

בעקאַנטמאַכונג

דערמיט מאַך איך בעקאַנט דער געעהרטער קונדשאַפט, אַז מיין פּערפומעריע אויף זאַוואַדזקאַ 11 איז פון 2־טען יאַנואַר אָן

איבערגעטראָגען געוואָרען אויף 5 זאַוואַדזקאַ 5 == אונטער דער לייטונג פון ה' ==

י. דרוקער

פּערפומעריע

אַזוי אַרום וועט דאָס זיין די איינציגע גרעסטע

וועלכער וועט זיך בעמיהען צופרידענצושטעלען די געעהרטע קונדשאַפט מיט דעם רייכסטען אויסוואַהל פון דער נייעסטער

קאָסמעטיק צו די צוגענגליכסטע פּרייזען ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆

און איך פערהאָף, אַז די געעהרטע קונדשאַפט וועט אויך ווייטער מיר שענקען זייער צוטרוי, און צייכען מיט אכטונג

Perfumerja J. DRUKIER, Zawadzka 5, tel. 175-92

די פייערליכע א"י-אַקאַדעמיע אין פילהאַרמאָניע

די פייערליכע ארץ־ישראל־אַקאַדעמיע, וואָס ווערט איינגעאָרדנעט היינטיגען מיטוואָך דעם 7־טן יאַנואַר אין פילהאַרמאָניע־זאַל אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן צעהן־יעהריגען יובילעאום פון „קרן־היסוד" האָט אַרויסגערופען אַ גרויסע פּראינטערעסירונג אין די יודיש־נאַציאָנאַלע קרייזען, די תכנות צו דער אַקאַדעמיע זענען אין פולען גאַנג. דאָס קרן־היסוד ביוראָ מאַכט אַלע אָנשטרענגונגען, אַז די פייערונג זאָל זיין אימפּאָזאַנט. עס ווערען איינגעלאַדען דעלעגאַציעס פון פערשידענע אָרגאַניזאַציעס און געזעלשאַפטליכע אינסטיטוציעס, עס ווערט אויך געזאָרגט פאַר דעם דעקאָראַטיווען טייל.

ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט קומט צו דער פייערונג ספּעציעל דער הויפּט־דירעקטאָר פון „קרן היסוד" אין ירושלים דיכטער לייב יפה, וועלכער וועט אַרויסטרעטען מיט אַ רעדע אויף ד.ט. „10 יאָהר ארץ־ישראל אַרבייט". אין דער אַקאַדעמיע וועט זיך אויך בעטייליגען דער אָרקעסטער פון „בר כוכבא". אַריינגאַנגס־בילעטען ווערען שוין אַרויסגעגעבען אין קרן־היסוד ביוראָ.

אַ שרפות

(א) אויף קאַנטאַ 19 איז אין פאַבריקס־גאַראַזש פון דער פירמע „עלאַרט רוסע און קאָמפּ." אויסגעבראָכען אַ שרפה.

ס'איז פערברענט געוואָרען דער גאַראַזש און 2 לאַסט־אויטאָס.

(ב) אין דער וואוינונג פון י. קראַיזשע פּאָלודניאָווא 4, איז צוליב אַ שלעכט איינגעאָרדנעטען קוימען אויסגעבראָכען אַ שרפה. די אַרויסגערופענע פייערלעשער האָבען די שרפה איינגעלאָשען.

אַ גנבה אין אַ זאַקען-פאַבריק

(—) אין דזשעוויצקי'ס זאַקען־פאַבריק קילינסקי 87, האָבען גנבים אויסגעפירט אַן איינבראָך און האָבען אַרויסגעגנבעט פון פאַבריק אַ גרויסען טראַנספּאָרט זאַקען. פּאָליציי זוכט די גנבים.

„שלום אש דער קינסטלער, און אש דער פּאָליטיקער"

דער 50־יעהריגער יובילעאום פון שלום אַש, וועלכער פאַלט איצט אויס האָט אַרויסגערופען אַ גרויסע פּראינטערעסירונג ספּעציעל צוליב דעם, וואָס די אַרבייטער־ריכטונגען נעהמען נישט אַנטייל אין די פייערונגען און טרעטען אפילו שאַרף אַרויס געגען אַש'ן צוליב זיינע פּאָליטישע האַנדלונגען.

די דאָזיגע מיינונגס־פערשידענהייטען, אין אַן אָפּשאַצונג פון שלום אַש דעם קינסטלער און אַש דעם פּאָליטיקער, וועט געבען דער בעקאַנטער אַרבייטער־טוער. גלענצענדער רעדנער און ליטעראַטור־קענער זרבבל וועלכער וועט פרייטאָג דעם 9 יאַנואַר איינאָרדנען אַ פאָרלעזונג אויף דער אויבענאָנגעגעבענער טעמע. די דאָזיגע פאָרלעזונג וועט זיכער אַרויסרופען אַ פּראינטערעסירונג אין די ברייטסטע קרייזען פון דער יודישער געזעלשאַפט.

היינט-פּאָפּולערע פאָרשטעלונג פון דער „יודישער טעאַטער סטודיע" אין „הזמיר"

די נעכטיגע פּאָפּולערע פאָרשטעלונג ביי דער יודישער טעאַטער־סטודיע" אין „הזמיר" איז אַראָפּ מיט גרויס ערפאָלג. היינט ווערט געגעבען די דריטע פּאָפּולערע פאָרשטעלונג פון י. ל. פּרץ'ס אין פּאָליש אויף דער קייט.

מאַסקען-באַל לטובת „קאַכאַנובקע"

ווי מען אינפאָרמירט אונז וועט דער יעהרליכער מאַסקען־באַל לטובת דעם שפּיטאָל „קאָכאַנאָווקאַ" פאָרקומען דעם 17 יאַנואַר ד. י. אין די זאַלען פון „פילהאַרמאָניע".

פרוי סמאָסאַרסקאַ אין קינאָ „ספּלענדיד"

נעכטען איז געקומען קיין לאָדז די בעריהמטע קינאָ־אַרטיסטין פרוי סמאָסאַרסקאַ.

אויפ'ן וואָקזאַל האָבען זי אָפּגעוואַרט זעהר פיל מענשען, וואָס האָבען זי זעהר וואַרעם מקבל פנים געווען און בעשאָנקען מיט בלומען.

איהר אַנוועזענהייט נעכטען אויף די סעאַנסען אין קינאָ „ספּלענדיד" האָבען צוגעצויגען אַ גרויסען עולם מענשען, וואָס האָבען דער בעליבטער שעהנהייט און קינסטלערין געמאַכט רוישענדע אָוואַציעס.

אויך היינט וועט פר. סמאָסאַרסקאַ זיין אַנוועזענד אויף די סעאַנסען.

דאָס לעבען און שטאַרבען
פון דעם טאַרנאָווער בעל-תשובה טוביה'לע
אַ אייניקעל פון ריגליצער רב איז ער יאָהרען לאַנג געווען אַ אַקראָבאַט אויף דער ברייטער וועלט

מיט אַ קורצער צייט צוריק איז אין טאַרנאָוו פלוצים געשטאָרבען — מען קען זאָגען — דער פּאָפּולערסטער מענש פון דער גאַנצער שטאָט: טוביהלע בעל־תשובה. מיר ווילען דאָ איבערגעבען געוויסע אינפאָרמאַציעס וועגען דעם פערשטאָרבענעם, וועלכע איך האָב פון איהם אַליין געהערט דערצעהלען.

עס ווערט געבוירען אַ יונגעל אַן אייניקעל ביים אַלטען ריגליצער רב ז"ל (מערב־גאַליציען) אַלט־ווערענדיג קוים 13 יאָהר פערשווינדט ער פלוצים פון דערהיים, נישט חלילה צו ווערען אַ סתם הפקר־יונג — נאָר מיט כוונה פיהלענדיג אין זיך אַ ליידענשאַפטליכען חשק מיט אַנ'אומענטדעקטען טאַלענט פאַר אַקראָבאַטישע אַרטיסטישע פעהיגקייטען.

עס געלינגט איהם מיט דער צייט צו ווערען אַ קוכער, אַ מיטשלעפּער ביי אַ מענאַזשעריע, דאַן אַ פלאַקען־ווערפער, אַ פלאַכטע־ציהער ביי אַ אַמפּיביהנע, ביי אַ צירק א.אַז.וו. עס פערגעהען יאָהרען און ער ווערט אַנ'אמת'ער קאָמעדיאַנט אין רוסישע הויזען, דאַן טרעט ער אויף אַלס אָנגעזעהענער סטאַר, מיט עטליכע אויסקאָמבינירטע טענץ און דערשלאָגט זיך מיט זיין „אַרטיסטישער" קאַריערע ביז צו וואַריעטע־טענצער, באַלעט־אַראַנזשער, א.אַ.וו. די אַלע יאָהרען וועלכע ער האָט פערבראַכט אַרומשלעפּענדיג זיך איבער דער גאַנצער וועלט פערגעסט ער בכלל, נישט נאָר אין זיין דינאַסטישער נאָר כמעט אין זיין נאַציאָנאַלער גזע.

אָט ברעכט אויס די וועלט־מלחמה! טוביהלע געפינט זיך גראָד אין די מערב־אייראָפּעאישע מלוכות, ווערט אַ סאָלדאַט, קומט אויף דעם פראָנט געפינט זיך צווישען לעבען און טויט חדשים לאַנג און צוליב דעם אומאויפהערליכען פחד און שרעקליכע איבערלעבענישען וועלכע ער האָט דורכגעמאַכט אין פעלד, ווערט ער בעזיגט פון אַ מין גאָטספאָרכטיגקייט וואָס האָט איהם מעהר קיין מנוחה נישט געגעבען, ביז דער פועל יוצא דערפון איז, אַז ער איז געוואָרען אַנ'אמת'ער בעל־תשובה.

ער האָט זיך אַרומגעפּלאָנטערט עטליכע יאָהר ביז ער האָט אויסגעפונען אַ תשובה: ער זאָל זיך פערנעהמען מיט השגחה איבער יודישקייט און די הויפּט־תשובה זאָל זיין בדיקת מזוזה.

מיט צוועלף יאָהר צוריק בעוויזט זיך פלוצים אויף די טאַרנאָווער גאַסען, טאַקע אין מיטען שאַסעי, ווי וואָס נאָר פון הימעל אַראָב, אַ יוד מיט שוועבענדיגע פיס, לויפענדיג פאָראויס מיט אַ האַלבען גוף, מיט פריש אויפגעוואַקסענע באָרד און פאות, וועלכע פליהען אַרום אויף הפקר ווי אַ צעפלאַכטענע הבדלה, אָנגעטאָן אַ קורץ ברוין סאַמעטען כאַלאַטעל אָהן אַ שפּאַלט, אויך הויזען פון דעמזעלבען שטאָף, אַרום געגאַרטעלט מיט ענטפלעקטע ארבע כנפות, און אַ גרין סאַמעט קאַפּעלושעל, מיט אַ צוגעגעבען ווייבעריש זיידען־שליטעל מיט דעם גאַנצען דנאָ אין דרויסען, דאָס אַלץ האָט געמאַכט דעם איינדרוק פון אַ שלעכטען גוראישען אַקטיאָר, וואָס פערקליידעט זיך פאַר אַ יוד.

לויפענדיג אין גאַס האָט מען איהם בעגעגענט ביי טאָג און ביי נאַכט תמיד בעהאַנגען מיט מכשירים, ווי העמערלעך, צוועקעלעך, הונדערטער מזוזה בלעכלעך, געצילט צו אַ בעשטימטען אָרט מיט גרויס התלהבות צו דער מצוה, ערגיץ אין אַ ניעק שטאָט אַהין, אַ מזוזה אָנקלאַפּען. די גאַנצע שטאָט מזוזות וואו נאָר אַ סיר און עפענונג האָט ער בעזאָרגט. אַפילו ווען ער האָט נישט געטראָפען קיין פסולע מזוזות פלעגט ער כאָטש אָנקלאַפּען אַ ניי בלעכעל, און האָט זי געלופטערט און אָפּגעשטויבט. ער האָט ביים אייגענטימער נישט פערלאַנגט קיין געלד פאַר דער מזוזה, נאָר די פּאָר גראָשען פאַר'ן בעל מגיה. ביי אַ אָרימען האָט ער בכלל קיין געלד נישט גענומען פאַר דער מזוזה, פערקעהרט! ער איז דורך אַגב געוואָהר געוואָרען, אַז ס'איז אַ נויט ביי וועמען אין שטוב, פלעגט ער אין מיטען דערינען אַוועקלויפען אין ד' יבתי מדרשים און שאַפען אַ פּאָר גראָשען פאַר דעם דאָזיגען יוד, וועלכען ער האָט באמת מחיה נפש געווען, ווייל וויסענדיג אַז פון איהם וועט קיינער נישט געוואָהר ווערען פאַר וועמען ער זאַמעלט צונויף דאָס געלד.

ס'האָט זיך געטראָפען אַפילו, אַז דעם אמת'ען יודישען גביר, און דערצו אַנ'אמת'ען קמצן, ווען מען ס'איז געווען אַ שאָד די פּאָר גראָשען צו בעצאָהלען פאַר דער מזוזה האָט דער דאָזיגער בעל־תשובה בעצאָהלט פון זיין אייגענער קעשענע אָדער ווען ער האָט נישט געהאַט איז ער געגאַנגען צונויפמאַכען אין די זעלבע בתי מדרשים די פּאָר גראָשען פאַר דער גבירישער מזוזה כדי צו קענען בעצאָהלען דעם סופר, אויך פון דעם האָט קיינער נישט געוואוסט, דער דאָזיגער בעל תשובה טוביה'לע האָט פון טאָג ביז נאַכט געקוועטשט די קלאַמקעס נישט דורכלאָזענדיג קיין איין טיר, און געבעטען ביי יעדען מען זאָל איהם נישט שטערען — די מצווה. ער פלעגט זוכען דורכאַ'יס די אַלע האַלב אָפּגעשמדטע אַסימילירטע הייזער, וואו ס'האָט נאָך קיין מזוזה איבערהויפּט קיינמאָל נישט געקלעבט און האָט אַ סך — בעוואויגען דורך זיין נאַיווען התלהבותדיגען אויפטרעטען, וועלכע האָבען מסכים געווען און געלאָזט איהם אַ מזוזה אָנשלאָגען. ער פלעגט אויך אַרויספאָהרען אויף פּראָווינץ אין קליינע שטעטלעך, דערפאַר האָט ער דאָס זעלבע געטון; פערזעהען אַלע יודישע הייזער מיט כשרע מזוזות.

טוביהלע בעל־תשובה האָט זיך אויך נישט וועניגער אָפּגעגעבען מיט'ן דער מצווה ציצית אַ חוץ די כלי־מכשירים וועלכע ער פלעגט נישט פון האַנד אַרויסלאָזען, האָט מען איהם אויך געזעהען תמיד אין ביידע קעשענעס אָנגעשטאָפּט מיט טליתים־קטנים און סתם לייב־צודעקלעך, פון וועלכע ס'האָבען זיך געשלשלת'ט גרויסע און קליינע קנאָלען ארבע כנפותלעך, אָט זעהט מען, טוביהלע איילט זיך, ווי זיין שטייגער איז אין מיטען שטראָם צווישען פוהרען, פיאַקערס, אויטאָמאָבילען מיט דער שטאַרקער אמונה אין דער מצווה, וועלכע ער בעגעהט איצט, אַז ס'וועט איהם קיין מכשול חלילה נישט טרעפען, ער פליהט, פון אונטער'ן קאַפּעלושל און פון די קעשענע־ווינקלען שלענגלען זיך כפול שמונה־פעדים, שוין אַביסעל מעשה מוכר־ציציתניק.

צווישען די פינגער דרעהען זיך איהם 96 פעדים, ער דרעהט מיט'ן „שמש" האַלטענדיג דער ווייל אין מויל די איבריגע ציצית. אַ פערבייגעהער פרעגט ביי איהם: טוביה! טוביהלע הערט נישט דעמאָלט, דאָס מאַכט ער אַ ציצה, ער האַלט אין מיטען צעהלען.

שפּעטער אַז ער האָט שוין געענדיגט איז ער צוגעקומען צו יענעם, מיט אייראָפּעאישער הכנעה און העפליכקייט, פרעגענדיג אויף דייטש, ווייל יודיש האָט ער נישט געקאָנט: „וואָס האָבען זי געווינשען?" אָט אַזוי רעדענדיג מיט יענעם זעהט טוביהלע פלוצים פערבייגעהען אַ אַרחי־פרחי־ניק, ער ענטשולדיגט זיך לויפט צו, פרעגט ביי יענעם: „האָבען זי אַ לייבצודעקעל? טראָגען זי ציצית? שעהמען זי זיך נישט, דאָס איסט דער הער גאָט'ס פערלאַנגען". טוביהלע האָט איהם שוין נישט מעהר אָפּגעלאָזט, ער האָט אַרחי־פרחי־ניק אַראָפּגעצויגען די שוויציגע טיוליקעס און שפּענצערס און איהם אָנגעטאָן אַ שניי־ווייס לייבצודעקעל מיט נייע קלאָהרע ציצית, פון וועלכע דער אַרחי־פרחי־ניק האָט זיך לפי רגע געשפּירט אין גרויס גאווה... און ווער האָט איהם דאָס געצאָהלט?

טוביהלע בעל־תשובה איז געגאַנגען אויף שמחות און געזאַמעלט געלד. מענשען האָבען געוואוסט, אַז ער געהט נישט פאַר זיינעט־וועגען. ער פלעגט קומען אויף חתונות נישט צוליב דערזעלביגע, נאָר צוליב דער מצווה — משמח זיין חתן־כלה, פערפיהרענדיג אַקראָבאַטיש־ריטמישע ווילדע טענץ, וועלכע זענען פרעמד געווען דעם חסידישען עולם נישט פערשטעהענדיג וואָס פאַר אַ מין דאָס איז.

דער בעל־תשובה האָט קוים געקאָנט עברי. דאָס, וואָס ער האָט אַמאָל געלערנט אין די מה־נשתנה־יאָהרען האָט ער אינגאַנצען פערגעסען, פערשטעהט זיך, דאָס דאַווענען איז איהם נישט אָנגעקומען לייכט, דערפאַר אָבער, אַז דער בעל־תפילה האָט אָנגעהויבען זאָגען די הויכע שמונה־עשרה האָט טוביהלעס פנים אַ שטראַהל געטון — ער וועט קענען מיטהאַלטען מיט יעדען מיטדאַווענער און נישט בלייבען הינטערשטעליג ווייל ווי לאַנג איז דאָס דער גאַנצער „ברוך הוא וברוך שמו" און דער בעל־תפילה אויסלאָזענדיג יעדעס מאָל די ברכה האָט זיך געהערט, ווי אַ לירישע סאָלאָ פון ערשטען כאָריסט אַ הויכען אָפּקלינגענדיגען „ברוך הוא וברוך שמו" „אָמן", אַז דאָס אויער, ווי ווייט הערענדיג איז געוואָרען ממש אָנגעגריפען, יאָ, דאָס איז געווען דער „אָמן" פון אַ בעל־תשובה! דערביי איז די תשובה — פון דעם דאָזיגען טוביהלע געווען מיט אַזאַ פשטות, ווי דאָס פייפען פון יענעם יודישען דאָרפס יאַשעק'ל ביי כל נדרי. אָט דאָס פשטות האָבען פיל חסידישע יודען נישט פערשטאַנען און האָבען זיך אַ סך מאָל דערלויבט איבער איהם חוזק צו מאַכען.

מיט עטליכע וואָכען צוריק איז טוביהלען בעל תשובה פלוצים שלעכט געוואָרען. ער האָט זיך געפונען אין אַ קלויז, מען האָט איהם דערמונטערט און ס'איז איהם בעסער געוואָרען. ער האָט געבעטען מען זאָל איהם אַהיימפיהרען ווייל ער מוז נאָך אין דער זעלבער שעה שטאַרבען, יודען האָבען פון איהם געלאַכט. ווי דער שטייגער איז. דער בעל־תשובה האָט דאָס זעלבע נאָכאַמאָל געבעטען, אַז ער וויל זיך געזעגענען מיט'ן ווייב און אַז ער וועט שטאַרבען בעט ער מען זאָל איהם מיטגעבען אין קבר די צוויי טויזענד פסל'ע מזוזות, וועלכע ער האָט אין דער היים שטעהען אין אַ טאָפּ אָנגעגרייט.

מען האָט דעם בעל־תשובה אַהיימגעפיהרט מיט אַ דראָזשקע, און ער האָט זיך אויסגעטון און געלעגט זיך אין בעט אַריין, געזעגענט זיך מיט'ן ווייב און קינדער. און קוים איז די שעה אויסגעגאַנגען האָט דער בעל־תשובה די נשמה אויסגעהויכט. אין זיין לוויה, האָט אַנטיילגענומען אַ גרויסער עולם. מען האָט איהם מיטגעגעבען די צוויי טויזענד פסולע מזוזות אין קבר.

דוד העלפּנאַם.

די יודען און די רעוואָלוציע אין אַרגענטינע

(ענדע פון דער 4־ זייט)

העגנגען אַרויס די ציצית פון אונטער די רעקלעך, די פרויען האָבען אָפּגעשוירענע האָר און דעם קאָפּ טראָגען זיי תמיד בעדעקט מיט אַ טיכעל אָדער אַ שייטעל, ווען זיי זענען דאָ געווען אין הכנסות אורחים האָבען זיי תמימותדיג געפרעגט אויף מקואות...

דאָס רעליגיעזע און מאָראַלישע לעבען פון די דאָזיגע יודען דריקט זיך אויך אויס אין זייערע צאָהלרייכע פאַמיליעס. צווישען די אָנגעקומענע זענען דאָ פאַמיליעס מיט דרייצעהן קינדער (קיין ע"ה) און דערפאַר איז נישט קיין וואונדער וואָס דרייסיג פאַמיליעס בילדען אַ געמיינדע פון 200 נפשות.

פאַר'ן אַרגענטינער יודענטום בפרט פאַר אונזערע קאָלאָניסטען—משפחה בילדעט די נייע אימיגראַנטען־גרופּע און אויך די 40 פאַמיליעס וואָס ווערען ערוואַרט אין די נעכסטע וואָכען, אַ מאָראַלישען געווינס. עס איז צו האָפען אַז די אַדמיניסטראַציע פון דער י.ק.א. וועט וויסען אָפּצושאַצען דעם מאָראַלישען ווערט פון די דאָזיגע קאָלאָניסטען.

* * *

נישט האָבענדיג קיין גרויסע יודישע פּאָליטישע פּראָבלעמען, היצט מען זיך דאָ וועגען קליינע און נאָך קלענערע ענינים. אָט האָבען מיר די טעג געהאַט א וואַהל־קאַמף מיט אַגיטאַציעס, מיט בריף אין די צייטונגען, מיט וואַהל־ליסטען. איינע אַ „ווייסע" און איינע א „בלויע" ליסטע מיט נאָך פערשידענע וואַריאַציעס פון די צוויי ליסטעס.

געהאַנדעלט האָט זיך וועגען אויסקלייבען א נייע פערוואַלטונג אין דער "יודישער ליגע געגען טובערקולאָז". פערשטעהט זיך, אַז נישט די וואוילטעטיגע אַרבייט געגען טובערקולאָז אויף דער יודישער גאַס איז אַ קליינער ענין. די יודישע בעפעלקערונג אין אַרגענטינע, בפרט אין בוענאָס איירעס וועלכע נעהמט אַריין אין זיך אַ גרויסע צאָהל אימיגראַנטען, איז מעהר בעדראָהט פון דער סכנה פון טובערקולאָז ווי די כלל אַרגענטינער בעפעלקערונג. (יט"א).

א. ל. שוסהיים.

APOLLO

היינט און פאָלג־נדע טעג!
2 גרויסע פילמען 2

I

„טויט־געשריי"

מעכטיגע דראַמע, געשאַפען אויפ'ן גרונד פון דער נאָוועלע פון A. Train
מיט L. Dresser, E. Torrence Esther Ralston, Jack Holt.

II

פרויען־שטרייק

פרעהליכע קאָמעדיע, פול מיט פּיקאַנטעריע, אין די הויפּטראָלען:
M. Paudler, L. Pavanelli, H. Weisse G. Aleksander.

אָנהויב 4 נאָכמ. שבת און זונטאָג 12 בייטאָג. סימפאָנישער אָרקעסטער אונטער ד"ר דירעקציע פון ה' א. ביינערמאַן!

DR. MED. H. LUBICZ

ספּ. פאַר הויט, ווענערישע און געשלעכטס־קראַנק.
אויף צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 141 32
עמפּפאַנגס־שעה'ן 8–10, 12–2, און 5–8 זונטאָג און יו"ט 9–1. פאַר דאַמען בעזונדערער וואַרטע־זאַל

היינט און פאָלג. טעג! ◆ גרויסער שלאַגער־פּראָגראַם א.נ. ◆ היינט און פאָלג. טעג!

„גן־עדן פון פערליבטע"

JAMES HALL און דער ליבלינג — פון פּובליקום VILMA BANKY

לויט דער ערצעהלונג „אַזוי ווי אין הימעל" אין די הויפּטראָלען: די רייצענדע

אויפ'ן ערשטען סעאַנס פרייזען פון אַלע פּלעצער צו 60 גר. :—: נעכסטער פּראָגראַם: „די פרוי" אין דער הויפּטראָלע Norma Talmadge

Kino-Teatr Spółdzielnia

40 Sienkiewicza 40

אָנהויב פון די סעאַנסען אין וואָכ. טעג 4 נאָכמ. שבת, זונטאָג און יום־טוב 2 נאָכמ. לעצטער סעאַנס 10 אָוונט.

קאנסום

54 ראָקיטשינער 54
צופאהר מיט די טראמוואיען 10 און 16

ביי דער ווידזעווער מאנופאקטור

אקצ.-געז.

עמפפעהלט:

רעשטלעך, סעקונדאַ, בראק, בארכאנען, פלאנעלען און אנדערע ארטיקלען פון בעלאנטער גוטקייט, אויסארבייטונג פון דער ווידזעווער מאנופאקטור, אקצ.-געז.

זאווי זעמטליכע אנדערע טעקסטיל-סחורות, וועש, קאנפעקציע, גאלאנטעריע, שיך, דערנעהרונגס-ארטיקלען א. ז. וו. א. ז. וו. אין דער בעסטער קוואליטעט

צו די ביליגסטע פרייזען.

מיר בעטען זיך צו איבערצייגען, אז יעדער איינקויף אין קאנסום ברענגט אייך א בעדייטענדע געלד-אפשפארונג!

54 ראקיטשינער 54 — צופאהר מיט די טראמוואיען 10 און 16.

קינא-טעאטער ZACHĘTA

26 זגערזשער 26

הייגט און פאלגענדע טעג!

I. פראכטפולער דאפעלטער פראגראם! I.

שווארצע דאמינא

אין די הויפטראלען:

HARRY LIEDTKE

אין זיין בעסטער קרעאציע. . . אין די איבריגע ראלען:

HANS JUNKERMAN i WERA SCHMITERLOW

II. „ארויסרופער"

אין די הויפטראלען:

Milton Sills, Betty Compson i Douglas Fairbanks

נעקליבענער ארקעסטער אונטער דער לייטונג פון ה' סטעפאנסקי

אנהויב פון די סעאנסען: אין געוו. טעג 4 נאכמ. שבת, זונטאג און יום-טוב — 12 א זייגער בייטאג. דער זאל איז גוט בהייצט.

נעקסטער פראגראם: „Gwiaździsta Eskadra"

קלאנג-פילם-טעאטער „MIMOZA"

ul. Kilińskiego 178.

גרויסער ניי-יאהר-פראגראם!

100% קלאנג-פילם!

די געהיימניש פון א דאקטאר

אין די הויפטראלען:

MARJA GORCZYNSKA
KAZ. JUNOSZA STĘPOWSKI
LUDWIK SOLSKI
ZBYSZKO SAWAN

אויסערדעם: א קלאנג-צוגאבע.

נעקסטער פראגראם: ליבעס-וואלץ.

אנהויב 5.30, 7.30 און 9.15, שבת, זונטאג און יום טוב 3.30 נ"מ

ראנגיעריגער געריכטס-סעקרעטאר

ערטיילט און ערלעדיגט אלערליי

ביטעס, אנקלאגעס און קלאזולעס

ספעציאליסט אין מיליטער-ענינים.

שנעלער אויסקויף פון פאטענטען אין רעגיסטראציע-קארטען אויפ'ן יאהר 1931

ב. מאן, 10 פיעטריקאווער 10

א עונג שבת PIEKIN א עונג שבת

קאנט איהר נור האבען, ווען איהר וועט אייער געבעקס, קיכליך, טארטען, תאבעס א. ז. וו. באקען מיט'ן גוט-בעוואוסטען און הכשר'ן באק-פראשעק „PIEKIN" פון דער ארטאדאקסישער פירמע „Atocha" צו בעקומען אין אלע קאלאניאל געוועלבער.

אונטערשטיצט די יודישע אינלענדישע אויסארבייטונג!

א עונג שבת PIEKIN א עונג שבת

די בעוואוסטע מעכאנישע שלאסעריי

J. REDER

קאנסטאנטינער 11/13 (רוג זאכאדניא)

נעהמט אן אלערליי שלאסער-ארביטען, ווי אויך אויטאגענישע שווייסונגען געגען דויערנדער גאראנטיע און צו מעסיגע פרייזען.

בעמערקונג: פאר האנדווערקער — ראבאט.

44 וויכטיג פאר מחותנים! 44

קויפט נישט קיין מעבעל

בעפאר איהר איבערצייגט אייך נישט אין מיין מעבעל געשעפט

Ch. ŁAZNIK

44 גדאנסקא (דלוגא) 44

טעל. 162-56

נאר ביי מיר קענט איהר קריגען פערש. מעבעל שעהן, גוט און ביליג

בעסמ.: כ'קויף אויך גענוצט מעבעל, דיוואנעם, פאלצעו א. ז. וו.

44 קומט און איבערציגט אייך! 44

טעכניקום? — טעגע

די מאדערנסטע

אויפ'ן יאהר 1931

לערן איך אויס יעדען איינציגען, נישט אכט'נד אויף די פעהיגקייטען. איינשרייבען קען מען זיך טעגליך אין מיין פריוואט-וואוינונג

64 ציגעל-גאס 64

מיט אכטונג טאנץ-לעהרער

י. זאלצמאן

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען

און דענטיסטישער קאבינעט.

זושעוסקער 11, טעלעפאן 3763

אפען פון 9 פריה ביז 7 אוונד.

ד"ר אימיך נאז, האלז, אויערן קר.	4½—5½
ד"ר הערשנער קינדער-קראנקה.	11-9, 4½-5
ד"ר שיפמאן אינערליכע קראנקהייטע	12 - 2
ד"ר ביבערגאל הויט און העגער.קר.	11½—12½
ד"ר שמירנעלד נערווען און גייסטיגע קר.	1—2
ד"ר נאלדבלאט אויגען-קראנקה.	12½—1½
ד"ר חיים כירורגישע קראנקהייטן	2—3
ד"ר שפערלאווסקי פרויען-און געבורטס-הילף	4½—5½

רענטגען-סטראהלען, שטראם-שטראהלען, ... אימפפונגען געגען שקארלאטין.

ביי דער לעטשניצע איז נעעפנט געווארען א רענטגען-אינסטיטוט.

ד"ר לאזשי נסקי-סטאראפאלסקא

צאהן-ארצט 10—1, 3—6

קינסטליכע ציין, קראנען, פאמבען א. א. וו.

די לעטשניצע איז טעטיג אויך זונטאג

Dr. ADAM GROSGLIK

Al. Kościuszki 27
tel. 151 78

צוריקגעקעהרט

הויט און וועגעריש קראנקה. רענטגען און ליכטהיילאינסט.

נעמט אן פון 4—7 אוונט

Dr. med. A. Landkof

פאלודניאווא 15

טעל. 138 34

אינערליכע און קינדער קראנקהייטען

נעמט אן פון 2-3 און 7-8 אוו.

Dr. med. W. Eychner

גינעקאלאג-אקושער

זגערזשער 11

טעלעפאן 134—72

נעמט אן פון 2—3 נאכמ. און פון 7½—9 אוונד.

Dr. N. HALTRECHT

ספעצ.-ארצט פאר הויט און געשלעכטס-קראנק.

נעמט א פון 8 ביז 9 פריה פון 12—3 נאכמיטאג און פון 8 ביז 9 אוונד.

זונטאג פון 9 ביז 1 בייטאג.

פיעטריקאווער 10

פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען.

ווענעריש כירורגישע קליניק „SANATO"

אגראדאווא 10, טעל. 213-57

1-טע און 2-טע קלאס

ערצטליכע אויפזיכט איבער דער מוטער און קינד

פרייזען פון געבורט

אין 2-טע קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען

200 זל.

אויגען-אפטיילונג פון ד"ר מעד. י. קארוש

עמפפאנגס-שעה'ן פון 1 ביז 2 נאכמיטאג.

כירורגישע אפטיילונג פון ד"ר מעד. ס. קאנטאר

עמפפאנגס-שעה'ן פון 1 ביז 2 נאכמיטאג.

נאכמיטאג-חדר

פאר קינדער, וואס לערנען אין פאווזשעכנע שולען

פון י. ד. ראזענפעלד

פלאץ וואלנאשטשי (נייע שטאט) 6

מעלדעט, דאס עס ווערען אנגענומען קינדער פון יעדע עלטער צו לערנען אלע למודי קודש, עברי, חומש, רש"י, תנ"ך, משניות, גמרא, העברעאיש און יודיש.

3 זל. א וואך 3 זל.

איינשרייבען פון נייע תלמידים פון 4—7 אוונד. געדענקט דעם אדרעס: נייע שטאדט 6, קווער אפיציע, רעכטס, 2-טער שטאק.

א צימער צו שלאפען

פאר 1 אדער 2 אנשטענדיגע יונגעלייט איז פון זאפארט אפצוגעבען. צו ערפאהרען פיעטריקאווער 28, וו. 10.

הלא חכמה תקרא ותבונה תתן קולה

אם תקח אמרי ומצותי תצפן אתך
אז תשכן בית ושנן כי הלך בתום
ילך בטח ומעקש דרכיו יודע

איבער דעם זאלט נאר קומען אין ביורא פון ד. מאנעלא

וואס איז איבערגעטראגען געווארען פון צווייטען הויף אויפ'ן ערשטען הויף פיעטריקאווער 17, לינקע אפיציגע פא"טער, טעל. 124-95

וואו ס'הערט ווייטער ערלעדיגט פינקטליך און געוויסענהאפט געשריבען אלערליי ביטעס: ציווילנע, קארנע, האנדלאווע, אפעלאציעס, אדווקאטניעס, קלויזולעס, זאבייזפיטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, וועגען דירות אין אוישאנד ראזיעמטשע, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען.

בעמ.: קלויזולעס און זאבעזפיעטשעניעס תעדען בא מיר ערלעדיגט במשך פון 24 שעה

מיט אכטונג ד. מאנעלא, פיעטריקאווער 17, 1-טער הויף

אנאנסען-פרייז

פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 " " " " " —60 " " " " 4 "
נאכ'ן טעקסט—12 " " " " " —18 " " " " 8 "
פאר א מילימעטער-שורה: איבערן דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

אבאנעמענטס-פרייז

אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א היים; אויף דער פראווינץ 6—זל. א חודש אין אויסלאנד — 8 זל.

פאר'ן אינהאלט און טערמינען פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך.

די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.